

قانون اساسی افغانستان

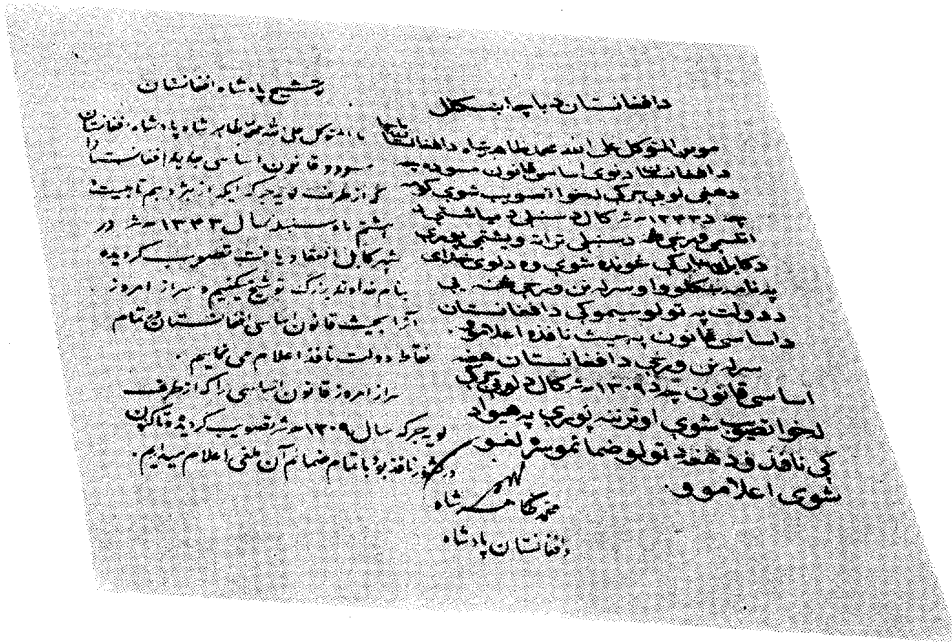
د افغانستان اساسی قانون

فهرست

فهرست

د بیباچه	فصل اول
د دولت	فصل دوم
پاد شاه	فصل سوم
حقوق و وظائف	فصل سوم
اساسی مردم	فصل سوم
شوری	فصل چارم
لویه جرګه	فصل پنجم
حکومت	فصل ششم
قضاء	فصل هفتم
اداره	فصل هشتم
حالت اضطرار	فصل نهم
تعديل	فصل دهم
احکام انتقالی	فصل یازدهم

مقدمه	لومړی فصل
د دولت	دوهم فصل
باچا	درېم فصل
د خلكو اساسی	څلورم فصل
حقوقه او وظیفی	پنځم فصل
شوری	شپږم فصل
لویه جرګه	اووم فصل
حکومت	اتم فصل
قضاء	نهم فصل
اداره	لسم فصل
د اضطرار حالت	یوولسم فصل
تعديل	
انتقالی حکمو نه	

بسم الله الرحمن الرحيم

بنام خداوند تو انا و داد گر

د قوی او نیاو من خدای په نامه

بمنظور تنظیم حیات ملی افغانستان مطابق به مقتضیات عصر و بر اساس واقعیات تاریخ و فرهنگ ملی.

د زمانې له غوښتنو سره سم د ملي ثقافت او تاریخ د پېښو په اساس.

بمنظور تأمین عدالت و مساوات .

د افغانستان د ملي ژوند د سهښت دپاره .

بمنظور تطبیق دیموکراسی سیاسی - اقتصادی و اجتماعی .

د مساوات او عدالت پوره کولو دپاره .

بمنظور تنظیم شئون و ارکان دولت برای تأمین آزادی و رفاه افراد و حفظ نظم عمومی .

د سیاسی ، اقتصادی او اجتماعی دیموکراسی د تطبیق دپاره ، د افرا د و د آزادی ، هوسائی او د عمومی نظم د ساتنی په غرض د دولت د چارو او ارکانو د سهښت دپاره . په افغانستان کېښی څنګ په څنګ د ژوند د ټولو چارو د پرمخ تګ دپاره .

بمنظور انکشاف متوازن تمام امور حیاتی افغانستان .

او په نتیجه کېښی د اجتماعی ملګرتیا او د انسانی کرامت د ساتنی په اساس د یوې هوسا او پرمخ تللی ټولنی د جوړولو دپاره .

و در نهایت :

بمنظور تشکیل یک جامعه مرفه و مترقی بر اساس تعاون اجتماعی و حفظ کرامت انسانی .

مونږ د افغانستان خلکو په هغو تاریخی تحولاتو باندې د پوهې سره سره چه زمونږ په ژوند کېښی د یو ملت او د بشری ټولنی د یوې برخې په حیث پېښ شوی دی او په داسی حال کېښی چه دغه پورتنی ارزښتونه د ټولو بشری ټولنو حق بولو . د افغانستان د باچا او داسی ژوند لارښود اعلیحضرت محمد ظاهر شاه په مشرۍ د اساسی قانون د خپل ځان او راتلونکو نسلونو دپاره کېښیږد .

ما مردم افغانستان بادرک تحولات تاریخی که در زندگانی ما بحیث یک ملت و یک جزء جامعه بشری بوقوع پیوسته ، در حالیکه ارزش های فوق راجح همه جوامع بشری میدانیم ، به قیادت اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه و پیشوای زندگانی ملی افغانستان این قانون اساسی را برای خود و نسلهای آینده وضع کردیم .

لومړی فصل دولت

لمړۍ ماده- افغانستان یو مشروطه باچائی، خپلواک، یوموتی اونه بیلیدونکی دولت دی. ملی حاکمیت په افغانستان کښی په ملت پورې تعلق لری.

د افغانستان ملت ټول هغه افراد دی چه د قانون له حکمه سره سم د افغانستان د دولت تابعیت لری. ددی افرادوپه هریو فرد باندي د افغان د کلمې اطلاق کښی.

دوهمه ماده- د افغانستان دین د اسلام سپیڅلی دین دی.

دینی شعایر د دولت له خوا د حنفی مذهب د حکمونو سره سم پرځای کښی.

د ملت هغه کسان چه مسلمانان نه دی په هغو حدودو کښی دننه چه د چال چلند او عامی هو ساینی په باب قوانین ټی بڼی آزاد دی چه خپل مذهبی مراسم په ځای کړی.

دریمه ماده- د افغانستان د ژبوله جملی څخه پښتو او دری رسمی ژبی دی.

څلورمه ماده- د افغانستان بیرغ له دریو ټوټو جوړ دی چه رنگونه ټی تور، سور او شین دی او یو هومره ولاړې څنګ په څنګ د کښی خوانه په ټی لورې تللی دی.

د هر رنگ ساره ټی د اوږدود نیمائی هومره دی. په مینځ کښی یی په سپین رنگ د محراب او منبر نشان لکیدلی دی چه دواړو خواوته ټی دوه بیرغونه ولاړدی اوله دواړو غاړو ټی د غنمو دوه وزی چا پیردی.

پنځمه ماده- د افغانستان پایتخت د کابل ښاردی.

دوهم فصل باچا

شپږمه ماده- په افغانستان کښی باچا د ملی حاکمیت ښکارندوی دی.

اوومه ماده- باچا د اسلام د سپیڅلی دین د اساسونو ساتنوال، د افغانستان د خپلواکی او د سیمې د تمامیت ساتونکی، د اساسی قانون ساتندوی او د ملی یووالی مرکز دی.

اتممه ماده- باچا باید د افغانستان له اتباعو، مسلمانان او په حنفی مذهب وی.

نهمه ماده- د باچا وظیفی او حقونه دادی:

- ۱- د افغانستان د اردو لویه مشری.
- ۲- د جنګ او اور بند اعلان.
- ۳- د لویې جرګې د اټرول او پرانستل.
- ۴- د شوری د عادی غونډې پرانستل.
- ۵- د شوری د فوق العاده غونډې د اټرول او پرانستل.
- ۶- د شوری د رنگول او دنووانتخاباتو د فرمان ویستل نوي انتخابات د شوری د انحلال د تاریخ نه په درې میاشتو کښی دننه دننه سرته رسیزی.

فصل اول دولت

ماده اول- افغانستان دولت پادشاهی مشروطه، مستقل واحد و غیر قابل تجزیه است.

حاکمیت ملی د افغانستان به ملت تعلق دارد.

ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت دولت افغانستان را مطابق به احکام قانون دارا باشند.

بر هر فرد از افراد مذکور کلمه افغان اطلاق میشود.

ماده دوم- دین افغانستان دین مقدس اسلام است. شعایر دینی از طرف دولت مطابق به احکام مذهب حنفی اجراء میگردد.

آن افراد ملت که پیرو دین اسلام نیستند در اجرای مراسم مذهبی خود در داخل حدود دیکه قوانین مربوط به آداب و آسایش عامه تعیین میکند، آزاد میباشند.

ماده سوم- از جمله زبان های افغانستان پښتو و دری زبان های رسمی میباشد.

ماده چهارم- بیرق افغانستان مرکب است از سه قطعه برنگهای سیاه، سرخ و سبز که بصورت عمودی باندازه های مساوی از چپ به راست در کنار هم واقع شده. عرض مقدار هر رنگ معادل نصف طول آنست. در وسط نشان محراب و منبر برنگ سفید جا دارد که در دو گوشه آن دو بیرق نصب و از دو طرف به دو خوشه گندم احاطه شده است.

ماده پنجم- پایتخت افغانستان شهر کابل است.

فصل دوم پادشاه

ماده ششم- د افغانستان پادشاه حاکمیت ملی را تمثیل میکند.

ماده هفتم- پادشاه حامی اساسات دین مقدس اسلام، حافظ استقلال و تمامیت ساحه، نگهبان قانون اساسی و مرکز وحدت ملی افغانستان میباشد.

ماده هشتم- پادشاه باید از تبعه افغانستان، مسلمان و پیرو مذهب حنفی باشد.

ماده نهم- پادشاه دارای حقوق و وظایف آتی میباشد:

- ۱- قیادت اعلاى اردوی افغانستان.
- ۲- اعلان حرب و متارکه.
- ۳- دایر کردن و افتتاح لویه جرګه.
- ۴- افتتاح اجلاس عادی شوروی.
- ۵- دایر نمودن و افتتاح اجلاس فوق العاده شوروی.
- ۶- منحل ساختن شوروی و اصدار فرمان انتخابات مجدد. انتخابات مجدد در خلال مدت سه ماه از تاریخ انحلال شوروی انجام مییابد.

- ۷- توشیح قوانین و اعلام نفاذ آن .
- ۸- اصدار فرامین تقنینی .
- ۹- اعطای اعتبارنامه بغرض عقدہ معاہدات بین الدول مطابق به احکام قانون .
- ۱۰- توشیح معاہدات بین الدول .
- ۱۱- تعیین صدر اعظم و قبول استعفاى او - تعیین وزراء به پیشنهاد صدر اعظم و قبول استعفاى آنها .
- ۱۲- تعیین اعضای غیرانتخابی مشرانو جرگه و تعیین رئیس جرگه مذکور از جملهء اعضای آن .
- ۱۳- تعیین قاضی القضاة و اعضای ستره محکمه .
- ۱۴- تعیین و تقاعد قضاة و تعیین و تقاعد مامورین و صاحبمنصبان عالی رتبه مطابق به احکام قانون .
- ۱۵- تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی . تعیین نمایندگان دایمی افغانستان نزد موسسات بین المللی و قبول اعمتاد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی .
- ۱۶- اعلام حالت اضطرار و خاتمه دادن به آن .
- ۱۷- تخفیف و عفو مجازات .

ماده دهم - سکه بنام پادشاه ضرب میشود .

ماده یازدهم - در خطبه هانام پادشاه ذکر میگردد .

ماده دوازدهم - نشان از طرف پادشاه مطابق به احکام قانون اعطاء میشود .

اعطای نشان متضمن هیچ نوع امتیاز مادی نمیباشد .

ماده سیزدهم - مصارف پادشاهی در بودجه دولت مطابق به قانون مصارف پادشاهی تعیین میگردد .

ماده چاردهم - استفاده از صلاحیت های مندرج این فصل در داخل حدودی صورت میگیرد که احکام این قانون اساسی تعیین نموده است .

ماده پانزدهم - پادشاه غیر مسئول و واجب الاحترام است و با حضور اعضای خانواده پادشاهی ، حکومت و اعضای ستره محکمه در برابر جلسه مشترک هر دو جرگه شوری حلف آتی را بجامی آورد :

بسم الله الرحمن الرحيم

بنام خدای عظیم سوگند یاد میکنم که در کافه اعمال خرد خداوند جل جلاله را حاضر دانسته ، اساسات دین مقدس اسلام را حمایت ، قانون اساسی را حراست ، استقلال وطن ، تمامیت ساحه ، قوانین دولت و حقوق مردم را حفاظت کنم . و با استعانت از بارگاه پروردگار بر طبق احکام قانون اساسی افغانستان پادشاهی نمایم و مساعی خود را در راه سعادت و ترقی ملت افغانستان بکار برم .

۷- دقوانینو بنکوال اودهغو دجاری کولو اعلام .

۸- دتقیننی فرمانونو ویستل .

۹- دقانون د حکمونوسره سم دبین الدول معاہدو دتروندپاره اتبارلیک ورکول .

۱۰- د بین الدول معاہد وبنکوالل .

۱۱- دصدر اعظم تـاکل . دهغه استعفاء منل . دصدر اعظم په پیشنهاد دوزیرانو تـاکل اود وزیرانو استعفاء منل .

۱۲- دمشرانو جرگی د غیرانتخابی غړوتـاکل اوددغی جرگی دغړوله مانع نه درئیس تـاکل .

۱۳- دقاضی القضاة اوستری محکمی دغړوتـاکل .

۱۴- دقانون د حکمونوسره سم د قاضیانو او عالی رتبه مامورینو او منصبدارانو تـاکل او تقاعد کول .

۱۵- په بهرنو ملکونو کښی دافغانستان دسیاسی نمایندگیو د مشرانو تـاکل . په بین المللی موسسو کښی دافغانستان ددائمی نمایندگانو تـاکل اود بهرنو ملکونو دسیاسی نمایندگانو باورلیک منل .

۱۶- داضطرار دحالت اعلامول او ختمول .

۱۷- دجزاء کمول او بښل .

لسمه ماده - سیکه دباچاپه نامه وهله کښی .

یوولسمه ماده - په خطبو کښی دباچانوم اخستل کښی .

دوولسمه ماده - نشان دقانون د حکمونوسره سم دباچاله خواورکول کښی . دنیشان په ورکړه پوری هیڅ قسم مادی ښیکښه ترلی نهوی .

دیارلسمه ماده - دباچائی دربار لکښت دباچائی لکښتونو دقانون سره سم د دولت په بودجه کښی تـاکل کښی .

خوارلسمه ماده - په دی فصل کښی چه خومره صلاحیتو نه راغلی دی له هغونه په هغو حدودو کښی دننه استفاده کښی چه ددی اساسی قانون حکمونو ښودلی دی .

پنځلسمه ماده - باچانه پوښتیدونی دی او لمانځنه ئی واجب ده اودی دباچائی کورنی اود حکومت اوستری محکمی دغړوپه مخکښی دشوری ددوار وجرگو د مشترکی غونډی په وړاندی داسی لوړه کوی :

بسم الله الرحمن الرحيم

دلوی خدای په نامه لوړه کوم چه په خپلو تولو چارو کښی به خدای جل جلاله حاضر کښم . داسلام د سپیڅلی دین د اساسو نوساتنه او داساسی قانون حمایت به کوم . دهیواد د خپلو اکی او دسیمی تمامیت ، د دولت قوانین او دخلکو حقونه به ساتم او دلوی خدای له درباره دمرستی په غوښتو به دافغانستان د اساسی قانون د حکمونوسره سم باچاهی کوم او خپل تول کونښښ به دافغانستان د ملت د لوړتیا اوسو کالی په لاره کښی په کاراچوم .

ماده شانزدهم - پادشاهی افغانستان در خانواده اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید بر حسب احکام این قانون اساسی انتقال مینماید.

ماده هفدهم - هرگاه پادشاه اراده استعفاء بنماید به مجلس مرکب از رئیس اولی جرگه، رئیس مشرانو جرگه، صدراعظم قاضی القضاة و وزیر دربار پادشاهی اطلاع داده بعد در خلال مدت هفت روز لویه جرگه را دایر میکند و استعفاءی خود را شخصاً یا توسط وزیر دربار به جرگه مذکور ابلاغ مینماید. در صورتیکه لویه جرگه تصدیق نماید که استعفاء از اراده پادشاه نشأت نموده از تاریخ تصدیق آن استعفاءی پادشاه نافذ شمرده میشود.

ماده هژدهم - در موقع استعفاء یا وفات پادشاه - پادشاهی به پسر بزرگش انتقال مینماید.

در صورتیکه پسر بزرگ پادشاه واجد شرایط پادشاهی که در این قانون اساسی ذکر گردیده نباشد پادشاهی به پسر دوم او و همچنان الی آخر انتقال میکند.

ماده نوزدهم - هرگاه پادشاه وفات کند یا استعفاء نماید و پسر نداشته باشد که واجد شرایط پادشاهی باشد، پادشاهی به بزرگترین برادر پادشاه انتقال مینماید. در صورتیکه بزرگترین برادر پادشاه واجد شرایط نباشد پادشاهی به برادری که از نظر سن میان برادران بلافاصله بعد از وقوع باشد و همچنان الی آخر انتقال می یابد.

در صورتیکه پادشاه برادری نداشته باشد که واجد شرایط پادشاهی باشد جانشین پادشاه از جمله بازماندگان پسری اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید انتخاب میگردد. درین حالت انتخاب پادشاه توسط مجلسی مرکب از لویه جرگه، حکومت و اعضای ستره محکمه صورت میگردد. این مجلس در صورت وفات در خلال مدت پانزده روز از تاریخ وفات و در صورت استعفاء در خلال مدت هفت روز از تاریخ نفاذ آن از طرف صدراعظم دایر میشود. تصمیم این مجلس به اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ میگردد و بعد از موافقت شخص که بحیث پادشاه انتخاب شده نافذ شمرده میشود. از تاریخ وفات پادشاه یا نفاذ استعفاء او تا انتخاب جانشین پادشاه، وزیر دربار نایب پادشاه شناخته میشود.

ماده بیستم - هنگامیکه پادشاه اراده سفر بخارج مملکت بنماید یک

یا چند نفر را بحیث وکیل خود تعیین میکند. شخص یا اشخاص مذکور در غیاب پادشاه بوکالت از او امور پادشاهی را در حدود صلاحیتی که از طرف پادشاه به او داده میشود بر طبق احکام این قانون اساسی اجرا مینماید.

شپا رسمه ماده - د افغانستان با چائی ددې اساسی قانون د حکمو نوسره سمه دا علیحضرت محمد نادر شاه شهید په کورنی کښی اهو نه بل ته پاتی کیزی .

اوولسمه ماده - که چیری با چادا استعفاء تکل او کاندی نود و اسی جرگی له مشر، د مشرانو جرگی له مشر، صدراعظم، قاضی القضاة او با چائی دربار له وزیر نه جوړه مجلس ته خبر ور کوی بیا په او و ورځو کښی دننه دننه لویه جرگه دایر وی او خپله استعفاء پخپله یا د دربار د وزیر په لاس جرگی ته وړاندې کوی. که لویه جرگه تصدیق و کړي چه با چا په خپله خوښه استعفاء کړی ده نود دغی جرگی د تصدیق له تاریخ نه د با چا استعفاء نافذه گڼل کیزی . اتلسمه ماده - د با چادا استعفاء یا مړینی په وخت کښی با چائی دهغه مشر ځوی ته پاتی کیزی .

که چیری د با چا په مشر ځوی کښی هغه شرطونه پوره نه ووجه په دې اساسی قانون کښی ښودل شوی دی نو بیا با چائی دهغه دوهم ځوی او همداسی ورپسی نور و ځامنو ته پاتی کیزی .

نولسمه ماده - که چیری پا چا مړیا استعفاء و کړی او د با چائی په شرطونو برابر ځوی ونه لری نو با چائی د با چا په ورو ورو کښی تر ټولو مشر ورو ته پاتی کیزی .

که چیری د با چا په مشر ورو کښی د با چائی شرطونه پوره نه وی نوده ته چه کوم یو ورو د عمر په لحاظ زیات نژدې وی با چائی هغه ته پاتی کیزی او همدغسی تر اخره درومی. که چیری با چادا با چایی په شرطونو برابر یو ورو هم ونه لری نو په ځای ناست به ئی دا علیحضرت محمد نادر شاه شهید دنارینه اولاد له تیره غوره کیزی. په داسی حالت کښی د با چا انتخاب د لویې جرگی، دسترې محکمی له غرو او د حکومت نه دیو جوړ شوی مجلس له خوا کیزی .

که با چا مړ و نودا مجلس به د مړینی دورځی له تاریخه په پنځلسو ورځو کښی دننه او که استعفاءی کړی وه نود نافذ کیدو د تاریخ نه پس په او وورځو کښی دننه د صدراعظم له خوا جوړیزي . په دې مجلس کښی فیصله د حاضر و غرو دریا یو په اکثریت کیزی او فیصله دهغه چا له منښت نه پس چه د با چا په حیث غوره شوی دی نافذه گڼل کیزی .

د با چا د مړینی یا د استعفاء د نافذ کیدو له نیتی نه دهغه د جانشین تر غوره کیدو پورې د دربار وزیر د با چا نایب گڼل کیزی .

شلسمه ماده - کله چه با چا د هیواد نه د باندې د سفر تکل و کړی نو یو یا څو کسه

د خپل وکیل په توگه ټاکي .

دغه کس یا کسان د با چا په غیاب کښی دهغه والک اختیار په حدودو کښی دننه چه پا چاور ته ور کړي با چائی چارې ددې اساسی قانون د حکمو نوسره سمی د با چا په وکالت پرځای کوی .

دغه کسان دو کیل پہ تو گہ نہ شی تیا کل کیدی :

۱- صدر اعظم .

۲- داولسی جرگی مشر .

۳- د مشرانو جرگی مشر .

۴- قاضی القضاات .

اشخاص ذیل بحیث وکیل تعیین نمیشوند :

۱- صدر اعظم .

۲- رئیس اولسی جرگہ .

۳- رئیس مشرانو جرگہ .

۴- قاضی القضاات .

مادہ بیست و یکم - هر گاه پادشا وفات کند و جانشین اوسن

بیست رات کمیل نکرده باشد تا موقعیکه سن مذکور را تکمیل میکند ملکه نیابت پادشاه را به عهده میگیرد . در صورتیکه ملکه وجود نداشته باشد مجلسیکه در ماده (نزد هم) ذکر گردید شخصی را از جمله بازماندگان پسر اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید بحیث نایب پادشاه انتخاب میکنند .

مادہ بیست و دوم - هر گاه پادشاه استعفاء نماید و جانشین اوسن

بیست رات کمیل نکرده باشد تا موقعیکه سن مذکور را تکمیل میکند مجلسیکه در ماده (نزد هم) ذکر گردیده شخصی را از جمله بازماندگان پسر اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید بحیث پادشاه انتخاب مینماید .

مادہ بیست و سوم - نایب و وکیل پادشاه باید واجد شرایط مندرج

مادہ هشتم باشد .

نایب پادشاه اور پادشاهی را بر طبق احکام این قانون اساسی اجرا میکند .

در صورتیکه ملکه نیابت پادشاه را بعهدہ داشته باشد از صلاحیت مندرج فقرہ دوم ماده نهم به مشورہ حکومت استفاده میکند .

نایب پادشاه نمیتواند در مدت تصدی این عهده به شاغل دیگر اشتغال ورزد .

شخصیکه بر حسب احکام مواد بیست و یکم و بیست و دوم این قانون اساسی به صفت نایب پادشاه تعیین میگردد هیچگاه بحیث پادشاه افغانستان انتخاب نمیشود .

در دوره نیابت پادشاهی مواد مربوط به جانشین فصل پادشاه این قانون اساسی تعدیل نمیشود .

مادہ بیست و چهارم - پسر و دختر و برادر و خواهر پادشاه و ازواج

وزوجات و ابناء و بنات شان و عم و ابناء عم

پادشاه خانوادہ پادشاهی را تشکیل میدهند .

در تشریفات رسمی دوات خانوادہ پادشاهی بعد

از پادشاه و باکہ اخذ و توقع مینماید .

مصارف خانوادہ پادشاهی در بودجه مصارف پادشاهی

تعیین میشود .

القاب مختص به خانوادہ پادشاهی میباشد و مطابق

به احکام قانون تعیین میگردد .

اعضای خانوادہ پادشاهی در احزاب سیاسی شمولیت

نمیورزند و وظایف آتی را حراز نمیکند :

۱- صدارت عظمی و وزارت .

۲- عضویت شوری .

۳- عضویت ستره محکمه .

یو ویشتمه ماده - کاه چه با چامرشی او دهغه په خای ناست لادخپل عمر

شل کاله پوره کری نه وی نو ترخو پورې چه دغه عمر ته رسیزی

ملکه د باچائی چارو نیابت په غاړه اخلی . که چیرې ملکه نه وی

نو هغه مجلس چه په نولسمه ماده کښی یادشوی دی دا علیحضرت

محمد نادر شاه شهید دنارینه اولاد له تیره یو کس د باچا

دنائب په توگه غوره کوی .

دوه ویشتمه ماده - کله چه باچا استعفاء وکری او دهغه پر خای ناست

دخپل عمر شل کاله نه وی پوره کری نو ترخو پوری چه دی دغه

عمر ته رسیزی هغه مجلس چه په نولسمه ماده کښی یادشوی دی

دا علیحضرت محمد نادر شاه شهید دنارینه اولاد له تیره یو کس

د باچا دنائب په توگه غوره کوی .

درویشتمه ماده - د باچا نایب او وکیل باید هغه شرطونه ولری چه په

اتمہ ماده کښی راغلی دی .

د باچا نایب باچائی چاری ددی اساسی قانون د حکمونو

سره سمی پر خای کوی .

که د باچا نیابت د ماکی په غاړه وی ملکه دهغه صلاحیت نه چه

د نهمی مادی په دوهمه فقره کښی یادشوی دی د حکومت په مشورہ

استفاده کوی .

د باچا نایب چه خو پوری دا عهده په غاړه اری

په بل شغل بانندی بوختیدلی نه شی .

دهغه خوک چه ددی اساسی قانون دیو ویشتمی او دوه

ویشتمی مادی د حکمونو له مخه د باچا دنائب په توگه تیا کل

کیزی هیڅکله د افغانستان د باچا په توگه انتخابیدلی نه شی .

د باچائی د نیابت په دوره کښی ددی اساسی قانون د باچا

د فصل هغه مادی چه پر خای ناست پوری تعلق لری تعدیل کیدلی

نه شی .

خلیرویشتمه ماده - د باچا خوی ، لور ، ورور ، خور او ددوی ښځی

او مرونه او خانم اولونبی او د باچا تره او د تره خانم باچائی

کورنی د د دولت په رسمی تشریفاتو کښی باچائی کورنی په

باچا او ملکه پسی جوخت خای نیسی .

د باچائی کورنی لکښت د باچائی لکښتونو په بودجه کښی تیا کل کیزی

لقبو نه یوازی د باچائی کورنی د پاره دی او د قانون د حکمونو

سره سم تیا کل کیزی .

د باچائی کورنی غری په سیاسی گوندونو کښی گډون نه کوی

او دغه وظیفی په غاړه نه اخلی :

۱- صدارت عظمی او وزارت .

۲- دشوری غړیتوب .

۳- دستری محکمی غړیتوب .

د باچاهی کورنی غری خپل حیثیت د باچاهی کورنی دغری په صفت ترڅو چه ژوندی وی ساتی .

دریم فصل

د خلکو اساسی حقونه

او وظیفی

پنځه ویشتمه ماده - د افغانستان ټول خلک بی له هیڅ قسم تبعیض

او امتیاز د قانون په وړاندی یوشان حتمونه او وظیفی لری .

شپږ ویشتمه ماده - آزادی دانسان خدای ورکری حق دی .

دا حق بی دنورو له آزادی او عمومی بڼیکرونه چه قانون

ښودلی دی نوری پولی نه لری .

دانسان آزادی او کرامت د بلوسی نه په امن دی

او بیلتون نه قبلوی .

هیڅ کړه جرم نه گنبل کیزی مگر هله چه دیر داسی قانون په موجب

جرم و بلل شی چه ددغی کار له کولو نه محکمینی نافذ شوی وی .

هیچا ته سزا نه شی ور کول کیدی مگر هله چه یوی واکمنی محکمی

پری دښکاره او حضوری محاکمې نه پس حکم صادر کړی وی .

هیچا ته جزا نه شی ور کول کیدی مگر دهغه قانون د حکم سره

سم چه ددغه تهمنی کار له کولو نه رومی نافذ شوی وی .

هیڅوک بی د قانون له حکم تعقیب کیدلی یا نیول کیدلی نه شی

هیڅوک توقیف کیدلی نه شی مگر دواکمنی محکمی د حکم او

د قانون د حکم نوسره سم .

دغاری خلاصون اصلی حالت دی - خو پوری چه تورن د محکمی

له خوا په قطعی پریکړه محکوم علیه نه شی بیگناه گنبل کیزی .

جرم د هر چا خپل ځانی شی دی د تورن تعقیب - نیول -

توقیف اوسزا ور کول بل هیڅ چاته نه ور ځیزی .

دانسان کړول جواز نه لری . هیڅوک نشی کولی چه حتی له چانه

د حقایقو د څرگندولو په غرض هم هغه و کړوی او یایی د کړولو

امر ور کړی که څه هم دغه سری د تعقیب لاندی وی یا نیول

شوی یا توقیف شوی یا پری د سزا حکم ختلی وی .

له انسانی کرامت نه مخالفه سزاتو کل جواز نلری .

هغه اظهار چه له تورن یا بل سری نه په اکراه واخستی شی

اخبار نه لری .

په جرم بانندی اقرار کول هغه اعتراف ته وائی چه

تورن ئی په روغ عقل او په خپله خوښه دهغه جرم په کولو بانندی

چه د قانون له مخه په ده پوری تړل شوی وی دیوی واکمنی

محکمی په وړاندی وکړی .

هرڅوک حق لری چه دهغه تور د لری کولو په غرض چه د قانون

له مخه پری تړل شوی وی د ځان د دفاع د پاره وکیل ونیسی .

دیوچا پوری کیدل د پور وری د آزادی د سابعید ویا کمید و

سبب کیدی نه شی .

د پور ویتلو لاری چاری د قانون له خوراښودل کیزی .

هر افغان حق لری چه دخپل دولت د سیمی هر ځای ته لاری او هلاته

استوگنه غوره کړی مگر بی له هغو ځایو څخه چه قانون منع

کړی وی . همدارنگه هر افغان حق لری د قانون د حکم نوسره سم

اعضای خانواده پادشاهی حیثیت خرد را بصفت عضو خانواده پادشاهی مادام الحیات حفظ میکنند .

فصل سوم

حقوق و وظائف اساسی مردم

ماده بیست و پنجم تمام مردم افغانستان بدون تبعیض و امتیاز در برابر

قانون حقوق و وظائف مساوی دارند .

ماده بیست و ششم آزادی حق طبیعی انسان است . این حق جز آزادی

دیگران و منافع عامه که توسط قانون تنظیم میگردد حدودی

ندارد .

آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است و انفکاک

نمی پذیرد . دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان

مکلف میباشد .

هیچ عملی جرم شمرده نمیشود مگر به موجب قانونیکه

قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد .

هیچکس را نمیتوان مجازات نمود مگر بر طبق حکم

محکمه با صلاحیت که بعد از محاکمه علنی و حضوری صادر

گردیده باشد .

هیچکس را نمیتوان مجازات نمود مگر مطابق به احکام

قانونیکه قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد .

هیچکس را نمیتوان تعقیب یا گرفتار نمود مگر بر طبق

احکام قانون .

هیچکس را نمیتوان توقیف نمود مگر بر طبق حکم محکمه

با صلاحیت و مطابق به احکام قانون .

برائت ذمه حالت اصلی است . متهم تا وقتیکه به حکم

قطعی محکمه محکوم علیه قرار نگیرد بیگناه شناخته میشود .

جرم يك امر شخصی است . تعقیب ، گرفتاری یا توقیف

متهم و تطبیق جزاء بر او به شخص دیگری سرایت نمیکند .

تعذیب انسان جواز ندارد . هیچکس نمیتواند حتی

به مقصد کشف حقایق از شخص دیگر ، اگر چه آن شخص

تحت تعقیب ، گرفتاری یا توقیف و یا محکوم به جزاء باشد

به تعذیب او اقدام کند یا مردهد .

تعیین جزائیکه مخالف کرامت انسانی باشد جواز ندارد .

اظهاریکه از متهم یا شخص دیگری وسیله اکراه بدست

آورده شود اعتبار ندارد .

اقرار بجرم عبارتست از اعترافی که متهم برضای کامل

در حالت صحت عقل به ارتکاب جرمیکه قانوناً باو نسبت

داده شده در حضور محکمه با صلاحیت مینماید .

هر شخص حق دارد برای دفع اتهامی که قانوناً باو

متوجه شده وکیل مدافع تعیین کند .

مدیون بودن يك شخص در برابر شخص دیگر موجب

سلب یا محدود شدن آزادی مدیون شده نمیتواند . طرز و

وسا ئل تحصیل دین توسط قانون تنظیم میگردد .

هر افغان حق دارد در هر نقطه از ساحه عدولت خود سفر نماید

و مسکن اختیار کند مگر در مناطقیکه قانون ممنوع قرار داده

است . همچنین هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون

د افغانستان نه دباندې سفرو کړې او بيرته افغانستان ته راشي .
هيڅ افغان په افغانستان کښې دننه او د افغانستان نه دباندې
په شړلو محکومولى نه شي .

اووه ويشتمه ماده - هيڅ افغان د يو جرم په تور بهرني دولت ته سپارل
کيدې نه شي .

اته ويشتمه ماده - د هر چا توبې د بلوسى نه په امن دي - هيڅوک حتى
دولت هم دا وسيدونکى د اجازې يا د يوې واکمنى محکمي له
حکمه پرته او بى د هغو چالا تو او لارو چارو نه چه په قانون کښې
خرگندې بڼودل شوې دې د چا توبې ته ننوتلى او هغه لتولى نه شي .
د خرگند جرم په وخت کښې مسئول مامور د يو چا توبې
ته بى دهغه يا د محکمي له محکمنى اجازې څخه پخپل مسئوليت
ننوتى شي او هغه لتولى شي خودغه مامور په دې مکلف دې چه
دور ننوتو يا لتولى نه پس د قانون د خړاپه بڼودلى موده کښې
دنده د محکمي فيصله لاس ته راوړي .

نه ويشتمه ماده - ملکيت د بلوسى نه په امن دې .

د هيچا ملکيت د قانون د حکم او د يوې واکمنى محکمي د فيصلې
نه پرته مصادره کيدې نه شي .

د يو چا د ملکيت استملاک يوازې د عمومي ښيگر و د پارو د عا د لانه
پيشکي په بدل کښې د قانون د حکمونو سره سم جواز لري .
هيڅ څوک بى له قانون نه د ملکيت له اخیستو او تصرف څخه منع
کيداي نښي . د ملکيت د استعمال لاره د عامو ښيگڼو د تاءمين
لپاره د قانون له پلوه تنظيم او بڼودل کيږي .

د ځانې شتمنى پلټنه او دهغى اعلان يوازې د قانون په حکم
کيداي شي .

د باندېنى دولتونه او اتباع په افغانستان کښې د عقارى مالونو
د ملکيت حق نلري . د بهر نو ملکونو په سياسى نمايندگيو باندې
د با المثل چال چلند په اساس او په هغو بين المللى موء سسبو باندې
چه افغانستان پکښې غړيتوب لري د حکومت په خوښه عقارى
مالونه پلورل کيداي شي .

د ير شمه ماده - د هر چا د مخابراتى ازادى او پتوالى که په ليک وي که په
تيلگراف که په تيلفون او که په بله وسيله وي د بلوسى نه په امن دې .

د وات د چا د مخابراتى حق نلري مگر د يوې واکمنى
محکمي د فيصلې او د قانون د حکمونو سره سم .

په سملاسى حالاتو کښې چه قانون بڼودلى دې مسئول مامور بى له
دې چه رو بهى د محکمي نه اجازو واخلې په خپل مسئوليت کولى
شى چه مخابراتى و لتوي . دغه مامور په دې مکلف دې چه د پلټنې
څخه وروسته په هغه موده کښې چه قانون بڼودلى ده د محکمي
فيصله حاصله کاندې .

يو د ير شمه ماده - د فکر او بيان ازادى د بلوسى نه په امن ده .

هر افغان حق لري چه د قانون د حکمونو سره سم په وينا ليکنه ،

تصوير او ياداسى نورو وسيلو خپل فکر خړگند کړي .

هر افغان حق لري چه مطابق د قانون د حکمونو سره سم بى

بخارج افغانستان سفر نمايدو به آن عودت کند .

هيڅ افغان به تبعيد در داخل افغانستان و خارج از افغانستان
محکوم نميشود .

ماده بيست و هفتم - هيڅ افغان به علت اتهام به يك جرم به دولت خارجى
سپرده نميشود .

ماده بيست و هشتم - مسکن شخص از تعرض مصون است . هيچکس

به شمول دولت نمیتواند بدون اجازه ساکن يا حکم محکمه
با صلاحيت و بغير از حالات و طرز يکه در قانون تصريح شده به
مسکن کسى داخل شود يا انرا تفتيش نمايد .

در موارد جرم مشهود مامور مسؤل ميتواند به مسکن شخص
بدون اجازه و يا اجازه قبلى محکمه به مسئوليت خود داخل
شود يا انرا تفتيش کند . مامور مذکور مکلف است بعد از دخول
يا اجراى تفتيش در خلال مدت يکه قانون تعيين ميکند فيصله
محکمه را حاصل نمايد .

ماده بيست و نهم - ملکيت از تعرض مصون است .

ملکيت هيچ شخص بدون حکم قانون و فيصله محکمه با
صلاحيت مصادره نميشود .

استملاک ملکيت شخص تنها به مقصد تاءمين منافع عامه ، در
بدل تعويض قبلى و عاد لانه بموجب احکام قانون مجاز ميباشد .
هيچکس از کسب ملکيت و تصرف دران منع نميشود مگر
در حدود قانون . طرز استعمال ملکيت به منظور تاءمين منافع عامه
توسط قانون تنظيم ورهنموني ميشود .

تفتيش و اعلان دارائى شخص تنها بحکم قانون صورت ميگردد .
دولت و اتباع خارجى در افغانستان حق ملکيت اموال عقارى
ندارند . فروش عقار به نمايندگى هاى سياسى دول خارجى
بر اساس رويه با المثل و به موسسات بين الامالى ايکه دولت
افغانستان عضو آن باشد بعد از موافقه حکومت مجاز
ميباشد .

ماده سييم - ازادى و محرميت مخابرات اشخاص چه بصورت مکتوب
باشد و چه بوسيله تلفون و تاگراف و يا وسايل ديگر از تعرض
مصون است .

دولت حق تفتيش مخابرات اشخاص را ندارد
مگر به موجب فيصله محکمه با صلاحيت و مطابق به احکام قانون .
در حالات عاجل - که در قانون تعريف ميگردد مامور مسؤل
ميتواند بدون اجازه قبلى محکمه به مسئوليت خود به تفتيش
مخابرات اقدام کند . مامور مذکور مکلف است بعد از اجراى
تفتيش در خلال مدت يکه قانون تعيين ميکند فيصله محکمه را
حاصل نمايد .

ماده سى و يکم - آزادى فکر و بيان از تعرض مصون است .

هر افغان حق دارد د فکر خود را بوسيله گفتار ، نوشته ، تصوير

يا امثال آن مطابق با حکام قانون اظهار کند .

هر افغان حق دارد مطابق با حکام قانون به طبع و نشر مطالب

دی چه لومړې ټولني مقامونو ته وښيي چاپ او نشر کاندې. د عمومي چاپخانه نوډ تاسيس اود مطبوعا توخپرو لو اجازة او امتياز د قانون د حکمونو سره سم يوازې د افغانستان اتباعو او دولت ته ورکول کيږي.

دریډيو او ټيلويزن، د عامو خپرونکو کارخپو تاسيس او چلول يوازې په دولت پورې اړه لري.

دوه ډير شمه ماده - د افغانستان اتباع حق لري چه دروا اوسوله ناکو مقصدونو د پوره کولو د پاره د قانون د حکمونو سره سم د دولت د مخکنی اجازې نه پرته بی وسلی ټولنه وکاندي.

د افغانستان اتباع حق لري چه د مادي يا معنوی مقصدونو د پوره کولو د پاره د قانون د حکمونو سره سم ټولني جوړي کړي. د افغانستان اتباع حق لري چه د قانون په حکمونو برابر سپاسی گوندونه جوړ کړي خو په دي شرط چه:

۱/ د گونډه هدف - فعالیت او هغه مفکورې چه د گوندونو تشکيلات پرې بناء شوی وي ددی اساسی قانون له ارزښتونو سره تناقض ونه لري.

۲/ د گوند تشکيلات او مالی درکونه په ډاگه وي.

هغه گوند چه د قانون په حکم برابر جوړ شوي وي د قانونی موجباتو او سترې محکمې له حکمه پرته رنگيدی نه شی.

درې ډير شمه ماده - هر چا ته چه د ادارې له پلوه بی وجهه تاوان و وړي د تاوان داخيستلو حق لري او کولی شی چه د تاوان اخیستو د پاره په محکمه کښی دعوي راولاړه کړي.

دولت دهغو حالونو نه پرته چه قانونی خرگندوي بی دواکمنی محکمې له حکمه دخپلو حقونو د تحصیل اقدام نشی کولی.

څلور ډير شمه ماده - تعليم د افغانستان د ټولو وگړو حق دی او د افغانستان د دولت او اتباعو له خو اوريا برابر يږي.

په دي برخه کښی د دولت هدف يوې داسی مرحلې ته رسيدل دي چه د افغانستان د ټولو وگړو د پاره پکښی د قانون د حکمونو سره سم دروزنی او ښوونسی مناسبی آسانتيا وی راغونډې شی.

دولت مکلف دي چه په ټول افغانستان کی د پوهنی د متوازن تعميم لپاره موثر پروگرام وضع او تطبیق کړي. د ښوونسی اوروزنی لارښودنه او څارنه د دولت وظیفه ده.

لومړنی ښووننی د ټولو ماشومانو د پاره په هغو ځایونو کښی چه وسیلی ئی د دولت له خوا برابرې شوي وي حتمی دي.

دلور او عمومي تعليم د هوء سسوجورول او چلول يوازی د دولت حق او وظیفه ده. د دي نه وراخوا د افغانستان اتباع حق لري چه اختصاصی یا دلیک لوست د ښوود پاره ښوونځی جوړ کړي. د داسی ښوونځيو د جوړونی شرطونه، تعليمی نصاب او پکښی د زده کړی شرایط د قانون له پلوه ښودل کيږي.

حکومت کولی شی چه د قانون د حکمونو سره سم خارجي کسانو ته د خصوصی ښوونځيو د جوړولو اجازة

بدون اړا نه قبلی آن به مقامات دولتی بېر دازد

اجازة و امتياز تاسيس مطابع عمومی و نشر مطبوعات تنها با اتباع و دولت افغانستان مطابق با حکام قانون داده میشود. تاسيس وتدوير دستگاه عامه فرستنده را ديوو تلویزیون مختص بدولت است.

ماده سی و دوم - اتباع افغانستان حق دارند برای تأمین مقاصد جایز و صلی

امیز بدون حمل سلاح مطابق به احکام قانون بدون اجازة قبلی دولت اجتماع نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند بمنتظر تأمین مقاصد مادی یا معنوی مطابق به احکام قانون جمعیت ها تاسيس نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند مطابق به احکام قانون احزاب سیاسی تشکیل دهند مشروط بر اینکه:

۱/ هدف و فعالیت حزب و مفکوره هائیکه تشکيلات احزاب روی آن بناء شده مناقض ارزش های مندرج این قانون اساسی نباشد.

۲/ تشکيلات و منابع مالی حزب علنی باشد.

حزبیکه مطابق به احکام قانون تشکیل می یا بد بدون موجبات قانونی و حکم ستره محکمه منحل نمیشود

ماده سی و سوم - هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره میباشد و میتواند برای حصول آن در محکمه دعوی اقامه کند.

دولت نمیتواند بجز در حالاتی که قانون تصریح میکند بدون حکم محکمه با صلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

ماده سی و چهارم - تعليم حق تمام افراد افغانستان است و بصورت

مجاننی از طرف دولت و اتباع افغانستان فراهم میشود. هدف دولت در این ساحه رسیدن به مرحله ایست که در آن تسهیلات مناسب تعليم و تربیه برای همه افراد افغانستان مطابق به احکام قانون فراهم گردد.

دولت مکلف است برای تحمیل متوازن معارف در تمام افغانستان پروگرام موثری وضع و تطبیق نماید.

رهانونی و نظارت تعليم و تربیه وظیفه دولت است. تعليمات ابتدائی برای تمام اطفال در نقاطی که وسائل آن از طرف دولت تهیه شده حتمی میباشد.

تاسيس و اداره موعسسات تعليم عالی و عمومی تنها حق و وظیفه دولت است. د ر خارج این ساحه اتباع افغانستان حق دارند مکاتب اختصاصی و سواد آموزی تاسيس نمایند. شروط تاسيس، نصاب تعليم و شرایط تحصیل در چنین مکاتب توسط قانون تنظیم میگردد.

حکومت میتواند مطابق به احکام قانون باشخاص

خارجی اجازه تأسیس مکاتب خصوصی بدهد. ازاین مکاتب تنها اشخاص خارجی میتوانند استفاده کنند.

ماده سی و پنجم - دولت موظف است پروگرام موثری برای انکشاف و تقویه زبان ملی پښتو وضع و تطبیق کند.

ماده سی و هشتم - دولت موظف است در حدود توان خود وسائل وقایه از امراض و علاج آنرا بصورت متوازن برای همه افغانها تهیه کند. هدف دولت درین ساحه رسیدن به مرحله ایست که در آن تسهیلات صحی مناسب برای تمام افراد افغانستان فراهم گردد.

ماده سی و نهم - کار حق و فریضه هر افغانیست که قدرت اجرای آنرا داشته باشد.

هدف عمده قوانینی که برای تنظیم کار وضع میگردد رسیدن بمرحله ایست که در آن حقوق و منافع اصناف کارگران حمایت شود. شرایط مساعد کار فراهم گردد، روابط بین کارگران و کارفرمایان بصورت عادلانه و مترقی تنظیم یابد.

اتباع افغانستان به اساس اهلیت و بموجب احکام قانون بخدمت دولت پذیرفته میشوند.

انتخاب شغل و حرفه در داخل شرایطیکه قانون تعیین مینماید آزاد میباشند.

تحمیل کار اجباری اگرچه برای دولت باشد جواز ندارد. تحریم کار اجباری مانع تطبیق قوانینی نمیشود که بمنظور تنظیم فعالیت دسته جمعی برای تأمین منافع عامه وضع میگردد.

ماده سی و هشتم - هر افغان مکلف است به دولت مالیه و محصول تادیه کند

هیچ نوع محصول و مالیه بدون حکم قانون وضع نمیشود.

اندازه مالیه و محصول و طرز تادیه آن با رعایت عدالت اجتماعی توسط قانون تعیین میگردد. این حکم در مورد اشخاص خارجی نیز تطبیق میشود.

ماده سی و نهم - دفاع از وطن وظیفه مقدس تمام اتباع افغانستان است

کافه اتباع افغانستان به اجرای خدمت عسکری مطابق به احکام قانون مکلف میباشند.

ماده چهلم - پیروی از احکام قانون اساسی، وفاداری و احترام به

پادشاه، اطاعت به قوانین، رعایت نظم و امن عامه، صیانت منافع وطن و اشتراک در حیات ملی وظیفه تمام مردم افغانستان میباشند.

فصل چهارم

شوری

ماده چهلم و یکم - شوری افغانستان مظهر اراده مردم آنست و از قاطبه ملت

نمایندگی می کند.

ورکری. دداسی بنوونخویونه یواخی خارجی کسان فایده اخستی شی.

پنځه دیرشمه ماده - دولت موظف دی چه دملی ژبی پښتو د انکشاف او تقوی دپاره موثر پروگرام جوړ او تطبیق کری.

شپږ دیرشمه ماده - دولت موظف دی چه ترخپله وسه تولو افغانانو لپاره په متوازن ډول دنارو غیو دمخنیوې او علاج وسیلی برابرې کری. په دې برخه کې د دولت هدف یو داسی پروتیه رسیدل دی چه دروغتیا مناسبی اسانی پکښی د افغانستان د تولو وگړو دپاره برابرې شی.

اووه دیرشمه ماده - کار د افغان حق اود غاړې فرض دی چه دکولو وس ئی لری.

د کار د تنظیم دپاره چه کوم قوانین جوړ یزی دهغولوی هدف یوې داسی مرحلی ته رسیدل دی چه دکاریکرو دیلو بیلو د لوجقونه او ښیگری پکښی خوندي شی. دکار مناسب حالات را پیدا شی اود کاریکرو او کارفرمایانو ترمنځ روابط په عادلانه او پر مخ تللی ډول تینک شی.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخی اود قانون د حکمونو سره سم د دولت د خدمت دپاره منل کیزی.

د کار او کسب غوره کول په هغو شرطونو کې دنده چه قانون تاکلی دی آزاد دی.

بیکار که د دولت دپاره هم وی ناروادی. د بیکار بندیز دهغو قوانینو د عملی کولو په لاره کې چه د عمومی ښیگری په نیت د یوځائی کار د سمبنت دپاره جوړ یزی کوم خنډ نه راپورته کوی.

اته دیرشمه ماده - هر افغان مکلف دی چه دولت ته مالیه او محصول

ورکری. هیڅ قسم مالیه او محصول بی د قانون له حکمه نه شی ترل کیدی. د مالیه او محصول اندازه اود ورکولو لارې چارې بی د اجتماعی عدالت سره سم د قانون له خوا بنودل کیزی. دا حکم په خارجی اشخاصو باندې هم چلیزی.

نه دیرشمه ماده - د هیواد څخه دفاع د افغانستان د تولو اتباعو سپیڅلی

وظیفه ده. د افغانستان تولو اتباع د قانون د حکمونو سره سم د عسکری خدمت په کولو مکلف دی.

خلویشتمه ماده - د اساسی قانون په حکمونو سم چلیدل، د باچاسره

وفادارې اود هغه درناوې کول، قوانینو ته غاړه ایښودل، د عمومی نظم او امن خیال لرل، د هیواد د ښیگری ساتل او په ملی ژوند کې گډون کول د افغانستان د تولو خلکو وظیفه ده.

خلورم فصل

شوری

یوځلویشتمه ماده - شوری د افغانستان د خلکو د ارادې څرگند ویه

ده اود تولو ملت نمایندگی کوی.

مردم افغانستان به توسط شوری در حیات سیاسی مملکت سهم میگیرند. هر عضو شوری در حالیکه از یک حوزه معین انتخاب شده در موقع اظهار رای مصالح عمومی افغانستان را مدار قضاوت خود قرار میدهد.

ماده چهل و دوم شوری دارای دو مجلس میباشد: اولی جرگه و مشرانو جرگه.

ماده چهل و سوم اعضای ولسی جرگه توسط انتخابات آزاد عمومی -

سری و مستقیم مطابق با حکام قانون از طرف مردم افغانستان انتخاب میشود. افغانستان باین منظور به حوزه های انتخابی تقسیم میگردد. تعداد و ساحه حوزه ها توسط قانون تعیین میشود. از هر حوزه یک نفر وکیل انتخاب میگردد. داوطلبی که در حوزه خود مطابق با حکام قانون رای بیشتر حاصل میکند وکیل شناخته میشود.

ماده چهل و چهارم اعضای ولسی جرگه برای مدت چهار سال که یک دوره تقنینیه است انتخاب میشوند هرگاه شوری مطابق به احکام این قانون اساسی منحل شود ولسی جرگه جدید برای یک دوره تقنینیه انتخاب میگردد. ولی تاریخ ختم آن طوری تنظیم می شود که جرگه ما بعد بنا ریخیکه در ماه پنجم و نهم تثبیت گردیده افتتاح شود.

ماده چهل و پنجم اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل تعیین و انتخاب میشود:

- ۱- یک ثلث از اعضای جمله افراد خبیر و با تجربه برای مدت پنج سال از طرف پادشاه تعیین میشود.
- ۲- دو ثلث دیگر از اعضای بر حسب آتی انتخاب میشوند: الف- هر جرگه ولایت یک نفر از جمله اعضای خود را برای مدت سه سال به عضویت مشرانو جرگه انتخاب میکند. ب- ساکنین هر ولایت یک نفر را از طریق انتخابات آزاد عمومی - سری و مستقیم برای مدت چهار سال به عضویت مشرانو جرگه انتخاب میکند.

ماده چهل و ششم شرایط انتخاب کنندگان در قانون انتخابات تعیین میگردد. اشخاصیکه به عضویت شوری تعیین یا انتخاب میشوند باید علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل باشند:

- ۱- اقل ده سال قبل از تاریخ تعیین یا انتخاب تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشند.
- ۲- بعد از نفاذ این قانون اساسی از طرف محکمه بحرمان از حقوق سیاسی محکوم نشده باشند.
- ۳- خواندن و نوشتن بدانند.

د افغانستان خلک دشوری له لار دی مملکت په سیاسی ژوند کښی برخه اخلی . دشوری هر غری که څه هم له یوی تا کلی سیمی څخه غوره شوی درایی د څرگندولو په وخت کی د افغانستان عامی بنیگنی په نظر کښی نیسی .

دوه څلویښتمه ماده - شوری دوی تولنی لرې: اولسی جرگه او مشرانو جرگه .

دری څلویښتمه ماده - دولسی جرگی غری د آزادو - عامو ، پتو او

سماسمو انتخاباتو په ذریعه د قانون د حکمونو سره سم د افغانستان دخلکو له خوا غوره کیږي .

ددی مقصد د پاره افغانستان په انتخابی ونډونو ویشل کیږي .

دونډونو شمار او سیمه د قانون له مخه تا کل کیږي .

د هر ونډ نه یو وکیل غوره کیږي .

د وکالت د پاره هر ملا تر لی چه په خپل ونډ کښی د قانون د حکمونو

سره سم تر ټولو زیاتی رایی وگتی وکیل بلل کیږي .

څلور څلویښتمه ماده - دولسی جرگی غری د څاور و کاونود پاره

چه یوه تقنینی دوره ده غوره کیږي .

که چیری شوری ددی اساسی قانون د حکمونو سره سمه رنکه

شی نو - نوي اولسی جرگه دیوی تقنینی دوری د پاره غوره

کیږي - خود پای ته رسیدلو نیتیه به ئی په داسی ډول تیار یږي

چه ورپسی اولسی جرگه جوخته په هغه نیتیه پرانستله شی چه

په ننه پنځوسمه ماده کښی تا کل شوې ده .

پنځه څلویښتمه ماده - د مشرانو جرگی غری په دی طریقه تا کلی کیږي

او غوره کیږي :-

۱- دریمه برخه غری د پوهو او ازمدینو والو کسا نوله

منځه د باچا له خوا د پنځو کاونود پاره تا کل کیږي .

۲- پاتی دوه برخه غری په دی شان غوره کیږي :-

الف - د هر ولایت جرگه د خپلو غړو له منځه یو تن ددری

کاونو د پاره د مشرانو جرگی په غړیتوب غوره کوی .

ب- د هر ولایت استوگنی د آزادو - عامو - پتو او

سماسمو انتخاباتو په لاریو کس د څاور و کاونود پاره د مشرانو

جرگی په غړیتوب غوره کوی .

شپږ څلویښتمه ماده - د انتخاب کوونکو شرطونه د انتخاباتو په قانون کښی

ښودل کیږي .

هغه کسان چه دشوری په غړیتوب تا کل کیږي یا غوره کیږي په کار دی

چه د انتخابات کوونکو په شرطونو سره بیره دغه صفتونه هم ولری :-

۱- دشوری په غړیتوب بانندی د تا کل کیدو و یا غوره

کیدونه رومی یی لږ تر لږه لس کاله پخوا د افغانستان

د دولت تا بعیت حاصل کړی وی .

۲- ددی اساسی قانون د نفاذ کیدو ونه وروسته د محکمی

له خوا د سیاسی حتمو نو څخه په محرومی محکوم شوی نه وی .

۳- په لیک لوست به پوهیږي .

رسمی جریدہ

۴- دولسی جرگی غروبه دانتهخاب په وخت کښی دخپل عمر پینځویشتم او د مشرانو جرگی غروبه د تیاکل کیدو په وخت کښی دخپل عمر دیرشم کال پوره کړی وی. او د خلو پینتمه ماده- د حکومت مشر او غړی- قاضیان- د اړدو منصبداران او افراد. مامورین او نور اداري کارکوونکی دخپلو وظیفو د چلو لو په وخت کښی دشوری په غړیتوب تیاکل کیدي یا غوره کیدی نه شی.

۱- ته خلو پینتمه ماده- هیڅوک په یو وخت کښی د دواړو جرگو غړی کیدی نشی.

نه خلو پینتمه ماده- د دی اساسی قانون د حکمونو له رعایت سره انتخابات د قانون د حکمونو سره سم کبزی.

د اولسی جرگی د تقنینی دورې په وروستو دوو کلو نو کښی د انتخاباتو د قانون د تعدیل پیشنهاد دهیڅ یو ی جرگی د کار په فهرست کښی نه شی داخلیدی.

پنځوسمه ماده- د هری جرگی د غړیتوب وثیقی په هم هغه جرگه کښی د کره کتنی لاندی نیولی کبزی. دو وثیقو د کره کتنی لاری چاری د هری جرگی د داخلی وظیفو په اصولو کښی بنودل کبزی.

یو پنځوسمه ماده- دشوری هیڅ یو غړی دهنی نظرئی له کبله چه دخپلی وظیفی د پرخای کولو په وخت کښی ئی د ننه په شوری کښی یاد بانندی ښکاره کوی د عدلی تعقیب لاندی نه راخی که چیرې دشوری په یو غړی باندي د یو جرم تور پورې شی نومسئول مامور ددغی پیننی خبر هغی جرگی ته ورکوی چه دی پکښی غړیتوب لری او پس له هغه چه د جرگی دوه برخي غړی اجازه ورکاندی تورن د عدلی تعقیب لاندی راخی. جرگه کولی شی چه خپله اجازه د دوو برخو غرو په اکثریت بیرته واخلسی.

د څرگند جرم په باب مسئول مامور کولی شی چه تورن یو د هغه جرگی

د اجازې نه چه دی ئی غړی دی د تعقیب لاندی را ولی او وئی نیسی که چری عدلی تعقیب د قانون له مخی د توقیف غوښتنه کوله. نومسئول مامور مکلف دی چه سملاسی هغی جرگی ته خبر ورکړی چه دی ئی غړی دی او که نوموړی جرگه اجازه وکړی نو تورن توقیف کیدلی شی.

که چری تور په داسی وخت کښی پیننی شی چه جرگه خوره شوی وی نو د توقیف اجازه د جرگی له ادارې هیئت نه غوښتل کبزی او دهیئت فیصله د جرگی لومړی راتلونکی غوښتی ته د پریکړی دپاره وړاندی کبزی.

دوه پنځوسمه ماده- دشوری غړی په بله چاره بوختیدلای نه شی.

کرهښه او نورې آزادي چارې د دی حکم لاندی نه راخی.

درې پنځوسمه ماده- دشوری د غرو دپاره د قانون د حکم سره سم مناسب معاش تیاکل کبزی.

۴- اعضای ولسی جرگه باید سن بیست و پنج رادر موقع انتخاب و اعضای مشرانو جرگه سن سی را در موقع تعیین یا انتخاب تکمیل کرده باشند.

ماده چهل و هفتم رئیس و اعضای حکومت، قضات، صاحب منصبان و افراد اردو، مامورین و دیگر کارکنان اداری نمیتوانند در هنگام تصدی وظیفه بعضویت شوری تعیین یا انتخاب شوند.

ماده چهل و هشتم هیکس نمیتوانند در یک وقت عضو گرد و جرگه باشد.

ماده چهل و نهم بارعایت احکام این قانون اساسی انتخابات مطابق به احکام قانون صورت می پذیرد.

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات در دو سال اخیر دوره تقنینیه ولسی جرگه در فهرست کار هیچ یک از دو جرگه داخل شده نمیتواند.

ماده پنجاهم و نایق عضویت در هر جرگه توسط خود جرگه تدقیق میگردد. طرز تدقیق و نایق در اصول و ظایف داخلی هر جرگه تعیین میشود.

ماده پنجاه و یکم هیچ عضو شوری به عات رای یا نظریه ای که هنگام اجرای وظیفه در داخل شوری یا خارج از آن ابراز میدارد مورد تعقیب عدلی قرار نمیگیرد.

هرگاه یک عضو شوری به جرمی متهم شود - مامور مسئول از موضوع به جرگه ای که متهم عضو آنست اطلاع میدهد و بعد از آنکه جرگه مذکور با اکثریت دوثلث اعضاء اجازه بدهد متهم تحت تعقیب عدلی قرار میگردد، جرگه میتواند اجازه خود را به اکثریت دوثلث اعضاء مسترد نماید. در موارد جرم مشهود مامور مسئول میتواند متهم را بدون اجازه جرگه او عضو آن میباشد تحت تعقیب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید.

هرگاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند مامور مسئول مکلف است موضوع را بلا فاصله با اطلاع جرگه مربوطه برساند و در صورتیکه جرگه مذکور اجازه بدهد متهم توقیف شده میتواند در صورتیکه اتهام در هنگام تعطیل جرگه صورت بگیرد اجازه توقیف از هیئت اداری جرگه حاصل میگردد. فیصله هیئت به نخستین جلسه آینده جرگه جهت اخذ تصمیم ارائه میشود.

ماده پنجاه و دوم اعضای شوری نمیتوانند بشغل دیگری اشتغال ورزند.

این حکم شامل زراعت و دیگر مشاغل آزاد نمیشد.

ماده پنجاه و سوم برای اعضای شوری معاش مناسب مطابق با حکام قانون تعیین میگردد.

ماده پنجاه و چهارم هر عضو شوری حق دارد در جرگه مربوطه خود در موضوع مورد مباحثه نظریه خود را مطابق به اصول و وظایف داخلی اظهار کند.

ماده پنجاه و پنجم هر دو جرگه در وقت واحد بصورت جداگانه اجلاس میکنند.

مشرانو جرگه میتواند برای مطالعه طرح بودجه دولت در مدت تعطیل اولی جرگه جلسه فوق العاده خود را دایر کند. در موقهیکه دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف پادشاه افتتاح میگردد جلسه مشترک هر دو جرگه دایر میشود.

ماده پنجاه و ششم حکومت میتواند در جلسات هر یک از دو جرگه اشتراک ورزد.

هر جرگه میتواند حضور رئیس یا اعضای حکومت را در جلسه خود مطالبه کند.

ماده پنجاه و هفتم مباحثه جلسات هر دو جرگه علنی میباشد. مگر اینکه رئیس حکومت - رئیس جرگه یا اقلاً ده نفر از اعضا سری بودن انرا درخواست نماید و جرگه این درخواست را بپذیرد جرگه میتواند با کثرت دو ثلث اعضا مباحثه ایرا که بطور سری صورت گرفته دوباره علنی بسازد.

جریان مباحثه هر دو جرگه ثبت میگردد.

هیچکس نمیتواند عنفاً به مقرر شوری داخل شود. متخلفین مطابق به احکام قانون مجازات میشود.

ماده پنجاه و هشتم - جز در مواردیکه حکم آن صریحاً در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم هر جرگه با کثرت آراءی اعضای حاضر اتخاذ میگردد.

ماده پنجاه و نهم - هر جرگه در هر سال يك اجلاس عادی دایر میکنند که بتاريخ بیست و دوم میزان آغاز میگردد تعداد اجلاس سالانه توسط قانون تزئید شده میتواند. درینصورت تاریخ آغاز اجلاس و مدت آن توسط قانون تنظیم میگردد.

مدت کار هر جرگه در هر سال هفت ماه است. در صورت ایجاب کار هر جرگه میتواند این مدت را تمدید نماید.

در هنگام تعطیل بامر پادشاه، بدرخواست حکومت یا رئیس یکی از دو جرگه یا يك خمس از اعضای آن اجلاس فوق العاده شوری دایر میشود.

جلسه فوق العاده توسط فرمان پادشاهی که بعد از

مشوره باروسای دو جرگه صدور می یابد ختم میگردد.

ماده شصت و ششم - رئیس مشرانو جرگه از بین اعضای آن از طرف پادشاه تعیین میشود.

ولسی جرگه از بین اعضای خود یک نفر را بحیث رئیس انتخاب

خلور پنخوسمه ماده - دشوری هر یوغری حق لری چه پخپله جرگه کنبی دهغه موضوع په باب چه خبرې پرې روانی وې خپله نظریه دداخلی وظایف په اصولو برابره څرگنده کړې.

پنخه پنخوسمه ماده - دواړه جرگی په یو وخت کنبی بیلې بیلې غونډې کوي.

مشرانو جرگه کولی شی چه ددولتی بودجی دپیشنهاد دکنتی دپاره داولسی جرگی درخصتی په موده کنبی خپله فوق العاده غونډه وکاندی.

کله چه تقنینی دوره یا کلنی غونډه دباچاله پلوه پیرانستله کیزی دواړه جرگی شریکه غونډه کوی.

شپږ پنخوسمه ماده - حکومت کولی شی چه دهرې یوی جرگی په غونډه کنبی شریک شی.

هره جرگه کولی شی چه خپلی غونډې ته صدر اعظم یا دحکومت غری راوغواړې.

اووه پنخوسمه ماده - ددواړو جرگو مباحثه به ښکاره وې مگر هله نه! چه دحکومت مشر، دجرگی مشر یا لژ تر لزه دجرگی لس تنه غړې داغوبننه وکړی چه جرگه دې پته وشی او جرگه داغوبننه ومنی - جرگه کولی شی چه ددوه برخو غړو په اکثریت هغه مباحثه چه پته شروع شوې وی بیرته ښکاره کاندې. دهرې جرگی د مباحثی جریان به ثبتیږی.

هیڅوک په سرزوری دشوری دیره خای ته ننوتلای نه شی او که څوک ددې حکم مخالفت وکړې دقانون د حکمونو له مخه سزا ورکوله شی.

اته پنخوسمه ماده - بی له هغو حالاتو چه حکم ئی په دې اساسی قانون کنبی څرگند کړدې دهری جرگی فیصله دحاضر وغړو درایو په اکثریت کیزی.

نه پنخوسمه ماده - هره جرگه په هر کال کنبی یوه عادی غونډه کوي چه دمیزان په دوه ویشتمه نیته شروع کیزی. دکلنیو غونډو شمار دقانون له پلوه زیاتیدلی شی او په دې صورت کنبی دغونډې د شروع نیته او دغونډې موده دقانون له خوا ښو دله کیزی.

دهرې جرگی دکار موده په کال کنبی اووه میاشتی ده.

دکار دغوبنننی په صورت کنبی هره جرگه کولی شی چه داموده نوره هم اوږده کړی.

درخصتی په وخت کنبی دباچا په امر، دحکومت یاد دواړو جرگو څخه دیوی دمشریادیوې جرگی د پنخوی برخې غړو په غوبننه دشوری فوق العاده غونډه دایریدلی شی.

فوق العاده غونډه دهغه باچائی فرمان په ذریعه ختمیږی چه ددواړو جرگو دمشرانو سره له سالانه وروسته را و وخی.

شپیتمه ماده - دمشرانو جرگی مشردغه جرگی دغړوله منځه دباچا لهخوا تاکل کیزی.

اولسی جرگه دخپلو غړوله منځه یوکس دمشر په توگه

رسمی جرگه

میکند. هر جرگه از بین اعضای خود یک نفر نایب اول رئیس يك نفر نایب دوم رئیس یک نفر منشی و یک نفر نایب منشی انتخاب میکند. اشخاص فوق هیئت اداری جرگه را تشکیل میدهند. هیئت اداری اولی جرگه در آغاز دوره تقنینیه انتخاب میشود. نایبان رئیس، منشی و نایب منشی مشرانو جرگه در آغاز اجلاس سالانه برای مدت يك سال انتخاب میگردد.

رئیس هر جرگه مباحثه جرگه مذکور را اداره مینماید. و برای برقراری نظم و امنیت در مقر جرگه تدابیر لازم اتخاذ میکند. سائر وظایف رئیس در اصول و وظائف داخلی تعیین میگردد. در غیاب رئیس نایب اول و در غیاب نایب اول نایب دوم وظیفه رئیس را اجراء میکند.

منشی هر جرگه مباحثات انرا ثبت میکند و امور دارالانشاء جرگه را سرپرستی مینماید. در غیاب منشی نایب وظیفه او را اجراء میکند.

ماده شصت و یکم - هر جرگه برای مطالعه دقیق و مفصل موضوعات مورد بحث بر طبق احکام اصول و وظائف داخلی، انجمن ها تعیین مینماید.

ماده شصت و دوم - هر جرگه اصول و وظائف داخلی خود را وضع مینماید.

ماده شصت و سوم - شوری میتواند به امر پادشاه منحل شود. انحلال شوری در حالت مندرج ماده یکصد و بیست و یکم حتمی است.

انحلال شوری شامل اعضای غیر انتخابی مشرانو جرگه نیز میباشد.

ماده شصت و چهارم - شوری برای تنظیم امور حیاتی افغانستان مطابق به احکام این قانون اساسی قوانین وضع میکند. هیچ قانون نمیتواند مناقض اساسات دین مقدس اسلام و دیگر ارزش های مندرج این قانون اساسی باشد.

تصدیق معاهدات بین الدول، فرستادن قطعات اردوی افغانستان بخارج، اعطای امتیازات دارای اهمیت در اقتصاد ملی بشمول انحصار، اجازه نشر پول و اخذ قرضه از صلاحیت شوری میباشد. امتیازاتیکه اعطای آن از صلاحیت شوری میباشد توسط قانون تعیین میگردد.

ماده شصت و پنجم - حکومت نزد اولی جرگه مسئول میباشد.

ماده شصت و ششم - اعضای اولی جرگه میتوانند از حکومت استیضاح نمایند. مباحثه در مورد توضیحی که از طرف حکومت داده میشود به تصمیم جرگه منوط میباشد.

ماده شصت و هفتم - اعضای شوری میتوانند از صدر اعظم یا وزراء در موضوعات معین سوال بنمایند.

غوره کوی - هر جرگه دخیلو غروله منحه دشر لومری نایب، یودو هم نایب، یومنشی او یودمنشی نایب غوره کوی. دغه پورتنی کسان دجرگی ادارې هیئت دی. دولسی جرگی ادارې هیئت دتقنینی دورې په اول سر کینی غوره کیزی دشرانوجرگی دشر نایبان، منشی اونایب منشی دهر کال دغونډو په سر کینی دیوکال دپاره غوره کیزی.

دهرې جرگی مشردجرگی مباحثه اداره کوی اودجرگی په دیره محای کینی دنظم او قلاری ساتلو دپاره ضروری انتظام کوی.

دشر نورې وظیفی دداخلی وظیفو په اصولو کینی بنودل کیزی.

دشر په غیاب کینی اول نایب او که هغه نه وی دوهم نایب دشر وظیفه چلوې.

دهرې جرگی منشی دجرگی مباحثی ثبتوی او دجرگی ددارالانشاء دچارو انتظام کوی.

دمنشی په غیاب کینی نایب دهغه وظیفه چلوی.

یوشپیتمه ماده - هر جرگه دبحث لاندی موضوعاتو دپراخی او کره کتنی دپاره دداخلی وظیفو داصولو په حکمونو برابر تولکی جوړوی.

دوه شپیتمه ماده - هر جرگه دخیلو دداخلی وظایفو اصول جوړوی.

دری شپیتمه ماده - شوری دباچا په امر ماتیدلی شی. په یوسل او یوشپتمه ماده کینی دیبان شوی حالت له مخه دشروری ماتیدل هرورودی.

دشورې په ماتیدو کینی دشرانوجرگی غیر انتخابی غړی هم شامل دی.

خلور شپیتمه ماده - شوری دافغانستان دحیاتی چارو دتنظیم دپاره ددی اساسی قانون په حکمونو برابر قوانین جوړوی. هیڅ قانون نه شی کولی چه داسلام دسپیلخی دین له اساسونو اودنورو غوراز بنونو مناقض وی چه په دی اساسی قانون کینی راغلی دی.

دبین الدول معاهد و تصدیقول، خارج ته دافغانستان دارودتولکو لیزل - دپیسو خپرو او اوپورا خستلو اجازه ورکول اوداسی امتیازونه ورکول چه په ملی اقتصاد کینی اهمیت لری او انحصار هم پکینی شاهل دی دشوری په واک اختیار کینی دی. هغه امتیازات چه ورکول ئی دشوری په صلاحیت کی دی دقانون له پلوه بنودل کیزی.

پنجه شپیتمه ماده - حکومت اولی جرگی ته مسئول دی.

شپز شپیتمه ماده - دولسی جرگی غړی کولی شی چه دحکومت نه څرگند تیاوغواری. دحکومت دور کرې څرگند تیا په باب مباحثه دجرگی په فیصله پورې اړه لری.

اووه شپیتمه ماده - دشوری غړی کولی شی چه دصدر اعظم یا وزیرانو څخه په تیا کلو موضوع گانو کینی پوښتنی وکری.

اشخاصیکہ از آن ہا سوال بہ عمل آمدہ مکلف اند جواب شفوری یا تحریری بدہند۔ این جواب مورد مباحثہ قرار نمی۔ گیرد مادہ شصت و ہشتم و لسی جرگہ صلاحیت دارد بہ پیشنهاد یک ثلث از اعضای خود جہت تحقیق و مطالعہ اعمال حکومت و اجراءات ادارہ انجمن تحقیق تعیین نماید۔

ترکیب و طرز العمل انجمن تحقیق در اصول و وظائف داخلی تثبیت میگردد۔

مادہ شصت و نہم۔ باستثنای حالاتیکہ برای آن طرز عمل خاصی درین قانون اساسی تصریح گردیدہ۔ قانون عبارتست از مصوبہ مراقب ہر دو جرگہ کہ بہ توشیح پادشاہ رسیدہ باشد۔ در ساحہ ایکہ چنین مصوبہ موجود نباشد عبارتست از احکام فقہ حنفی شریعت اسلام۔

مادہ ہفتادم۔ پیشنهاد وضع قانون از طرف حکومت یا اعضای شوری و در ساحہ تنظیم امور قضائی از طرف سترہ محکمہ صورت گرفته میتواند۔ پیشنهاد وضع قانون در مورد بودجہ و امور مالی تنها از طرف حکومت صورت میگردد۔

مادہ ہفتادویکم۔ پیشنهاد وضع قانون از طرف حکومت یا سترہ محکمہ بہ ہر یک از دو جرگہ تقدیم شدہ میتواند۔

مادہ ہفتادودوم۔ ہر گاہ پیشنهاد وضع قانون از طرف اعضای یکی از دو جرگہ صورت بگیرد بعد از تائید دہ نفر از اعضای جرگہ ایکہ پیشنهاد بہ آن ارائه شدہ در فہرست کار داخل میگردد۔

ہر گاہ پیشنهاد وضع قانون حاوی تکلیف جدید یا تنقیض در عایدات دولت باشد بشرطی در فہرست کار داخل میشود کہ در متن پیشنهاد مدرک جبران، پیش بینی شدہ باشد این حکم بر پیشنهاد وضع قانون از طرف سترہ محکمہ تطبیق نمیشود۔

مادہ ہفتادوسوم۔ وقتی پیشنهاد وضع قانون در فہرست کاریکی از

دو جرگہ داخل گردید نخست بہ انجمن مربوط محول میگردد و بعد از آنکہ انجمن نظر خود را در بارہ آن ابراز کرد طرح قانون بانظر بہ انجمن در جرگہ قرائت شدہ بحث روی آن صورت میگردد۔ بعد در مورد ہر مادہ رأی گرفته میشود و سپس طرح بار دوم قرائت شدہ در بارہ رد یا تصویب آن بصورت یک کل رأی گرفته میشود۔

مادہ ہفتاد و چارم۔ ہر گاہ تصویب یک جرگہ از طرف جرگہ دیگر

رد شود برای حل اختلاف ہیئت مختلط بہ تعداد مساوی از اعضای ہر دو جرگہ مطابق بہ احکام قانون دائر میگردد۔ فیصلہ ہیئت بعد از توشیح پادشاہ نافذ شمرده میشود۔ در صورتیکہ ہیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند تصویب رد شدہ بحساب میروود و ہر گاہ تصویب از

لہ چانہ چہ پوہنتنہ شوہی و ہی ہغوی دخولی یا لیکلی جواب پور کولو مکلف دی۔ دا جواب دبحث لاندی نہ شی راتلائی۔ اتہ شپیتہ مادہ۔ اولسی جرگہ واک لری چہ دخپلو دریمہ برخہ غروپہ پیشنهاد دحکومت دچارو او داداری داجرا اتو دکنتی او خیرنی دپارہ دخیرنی تولکی و تاکی۔

دخیرونکی تولکی جو رید نہ اودہغہ تک لارد داخلی وظیفوپہ اصولو کبھی بنودل کیزی۔

نہ شپیتہ مادہ۔ دہغو حال تو پہ پرتہ چہ پہ دہی اساسی قانون کبھی دہغو دپارہ دعمل خاصی لاری چاری بنودلی شوہی دہی قانون ہغی مصوبہی تہ واتی چہ د وارو جرگو پہ گدہ منلی و ہی او باچا بنکوللی و ہی۔

پہ کومہ برخہ کبھی چہ داسی مصوبہ نہ و ہی ہلتہ قانون داسلامی شریعت دحنفی فقہی حکمونو تہ وای۔

او یامہ مادہ۔ دقانون جو رولو پیشنهاد دحکومت یا دشروی د غرو لہ خرا کیزی اود قضائی چارو دسمون پہ برخہ کبھی دستری محکمی لہ خوا ہم کیدی شی۔

یو او یامہ مادہ۔ دقانون جو رولو پیشنهاد دحکومت یا دستری محکمی لہ خوا پہ دوارو جرگو کی ہری یوی تہ و راندی کیدی شی دوہ او یامہ مادہ۔ کہ چیری دقانون د وضع کولو پیشنهاد ددوارو جرگہ نہ دیوی جرگی دغرو لہ خوا وشی اود ہمدغی جرگی لس تنہ غری بی مرستہ و کری نوپس لہ ہغہ دکار پہ فہرست کبھی نیول کیزی۔

کہ چیری دقانون جو رولو پہ پیشنهاد کبھی دنوی بودجی یاد دولت پہ عایداتو کبھی دکمی راوستلو سپار بنتنہ شوہی و ہی نوپہ دہی شرط دکار پہ فہرست کبھی راتلائی شی چہ دیپیشنہاد پہ متن کبھی ددغہ تاوان دپورہ کولو لاری چاری بنودل شوی و ہی۔

دستری محکمی لہ خوا دقانون جو رولو پیشنهاد ددی حکم لاندی نہ راخی۔

دری او یامہ مادہ۔ کلہ چہ دقانون جو رولو پیشنهاد دیوی جرگی دکار پہ فہرست کبھی واخستی شی نولو مری خپلی جرگہ گی تہ سپارل کیزی اوپس لہ ہغہ چہ جرگہ گی پری خپلہ نظریہ خرگندہ کری دغہ پیشنهاد اود جرگہ گی نظریہ دجرگی پہ و راندی لوستل کیزی او مباحثہ پری کیزی۔ ورپسی دہری مادہ پہ باب رایی غوبنٹل کیزی او بیا پیشنهاد پہ دوہم وار لوستہ شی اوپہ یو خائی دول دہغہ دمنلو یا نہ منلو پہ باب رایی اخستلی کیزی۔

خلور او یامہ مادہ۔ کہ چری دیوی جرگی تصویب دلی جرگی لہ

پلوہ ونہ منل شی نوددغہ اختلاف دلری کولو دپارہ دقانون پہ حکمونوسم ددوارو جرگو دغرونہ پہ برابر شمیریو گاہ ہیئت جو ریزی۔ دہیئت فیصلہ دباچا لہ بنکو لولو وروستہ نافذہ گیل کیزی۔ خو کہ دغہ ہیئت ونہ کولای شوچہ اختلاف لری کری

رسمی جریده

طرف ولسی جرگه بعمل آمده باشد د وره تقنینیه جدید ولسی جرگه میتواند آنرا با کثرت آراء اعضا تصویب کند این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده میشود.

هرگاه اختلاف دو جرگه در مورد طرح قوانین مالی باشد در صورتیکه هیئت مختلط به حل آن موفق نشود ولسی جرگه میتواند در اجلاس مابعد طرح مذکور را با کثرت آراء اعضا تصویب نماید. طرح بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه قانون شمرده میشود.

ماده هفتاد و پنجم - بودجه دولت از طریق مشرانو جرگه و توام با نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم میشود. رئیس ولسی جرگه بودجه و نظریات مشرانو جرگه را به انجمن مربوط تقویض میکند. بعد بودجه با نظریات انجمن مربوط در ولسی جرگه مطالعه میشود و در باره آن تصمیم اتخاذ میگردد. این تصمیم بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح پادشاه نافذ شمرده میشود. این حکم در مورد مذاکرات ولسی جرگه راجع به پلان انکشافی حکومت نیز تطبیق می گردد.

هرگاه نظر به عللی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد تا تصویب بودجه سال جدید بودجه سال گذشته تطبیق میشود.

حکومت مکلف است اقلًا یکماه قبل از تقدیم طرح بودجه حساب قطعی بودجه یک سال قبل را به ولسی جرگه تقدیم کند.

ماده هفتاد و ششم - هرگاه مشرانو جرگه فیصله خود را در مورد مصوبه ولسی جرگه در خلال مدت شش ماه از تاریخ وصول آن صادر نکند مصوبه مذکور قبول شده به شمار میرود. در سنجش این مدت دوره تعطیل بحساب گرفته نمیشود.

ماده هفتاد و هفتم - در هنگام تعطیل یا انحلال شوری حکومت میتواند در ساحه مذکور فقره اول ماده شصت و چارم برای تنظیم امور عاجل فرامین تقنینی ترتیب کند. این فرامین بعد از توشیح پادشاه حکم قانون را حائز میشود. فرامین تقنینی باید در خلال مدت سی روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شوری به شوری تقدیم گردد و در صورتیکه از طرف شوری رد شود از اعتبار ساقط میگردد.

فصل پنجم

لویه جرگه

ماده هفتاد و هشتم - لویه جرگه مرکب است از اعضای شوری و روسای جرگه های ولایات.

نو تصویب نامنلی بلل کیزی او که چریداسی وی چه تصویب دولسی جرگی له خواشوی وی نودولسی جرگی نوبی تقنینی دوره کولی شی چه هغه دغور درایوپه اکثریت بیامونی. داتصویب بی له دې چه د مشرانو جرگی ته وړاندې شی دپاچا په په بنکولونو نافذ گنبل کیزی.

که چرې ددواو جرگو ترمنځ اختلاف د مالی قوا نیو دپیشنهاد په سروی نو که کد هیئت ددغه اختلاف په لری کولو بریالی نشی اولسی جرگه کولی شی چه دغه پیشنهاد پخپله راتلونکی غونډه کښی دغور درایوپه اکثریت بیامونی پیشنهاد بی له دې چه د مشرانو جرگی ته وښودل شی دپاچا په بنکولونو نافذ گنبل کیزی.

پنځه او یو ماده - دولت بودجه د مشرانو جرگی له لاری ددغی جرگی د مشورتی نظریی سره یوځای اولسی جرگی ته وړاندې کیزی - د جرگی مشر بودجه او د مشرانو د جرگی نظریات خپلی جرگه گۍ ته سپاری، پس له هغه وړاندې په اولسی جرگه کښی غوراو فیصله کیزی. د ا فیصله بی له دې چه د مشرانو جرگی ته وښودل شی دپاچا په بنکولونو نافذ گنبل کیزی.

د حکومت د انکشافی پلان په باب د اولسی جرگی خبری اتری هم ددې حکم لاندې راځی.

کله که د ځینو سببونو له کبله د بودجی تصویب د نوی مالی کال د شروع کیدونه مخکښی ونه شونود کالنی بودجی تر تصویب پوری د زاره کال د بودجی په شان چلند کیزی.

حکومت په دې مکلف دې چه د بودجی د پیشنهاد وړاندې کولو نه لږ تر لږه یو میاشت مخکښی د تیر کال د بودجی غوټ پریکړی حساب اولسی جرگی ته وړاندی کړی.

شپږ او یو ماده - که چیری د مشرانو جرگه د ولسی جرگی دیوی مصوبی په باب د رسیدونه وروسته په شپږو میاشتو کښی خپله فیصله ونکړی نودغه مصوبه منل شوی گنبل کیزی. د رخصت دوره ددغی مودې په حساب کی نه راځی.

اووه او یو ماده - د شوری د رخصت یا انحلال په وخت کښی حکومت کولی شی چه د څلور شپټیمی مادی داوولی فقری په ساحه کښی دعا جولو چاروپه لاری کولو دپاره تقنینی فرمانونه و باسی. د فرمانونه د پاچا له بنکولونو وروسته د قانون حکم اخلی. په کار دې چه دغه فرمانونه د شورا د لومړنی غونډی له تاریخ نه په دیر شوو ورو کښی دننه دننه شوری ته وړاندې شی او که شورائی ونه منی نو بیا ا تبار نه لری.

پنځم فصل

لویه جرگه

اته او یو ماده - لویه جرگه د شوری له غوراو ولایاتو د جرگو له مشرانو څخه جوړیږی.

درجالت انحلال شوری اعضای آن حیثیت خود را به صفت اعضای لویه جرگه تاد ایر شدن شوری جدید حفظ میکنند .

ماده هفتاد و نهم - بارعایت احکام مواد نهم ، بیست و یکم و بیست و دوم لویه جرگه توسط فرمان پادشاه دائر میشود .

ماده هشتادم - در هنگام دائر بودن لویه جرگه حکم ماده پنجاه و یکم در مورد اعضای آن تطبیق میگردد .

ماده هشتاد و یکم - مباحثه لویه جرگه علنی میباشد مگر اینکه حکومت یا بیست نفر از اعضاء سری بودن آن را درخواست نماید و لویه جرگه این درخواست را بپذیرد .

ماده هشتاد و دوم - رئیس ولسی جرگه و درغیاب او رئیس مشرانو جرگه از جلسات لویه جرگه ریاست میکند .

لویه جرگه در اولین جلسه يك نفر از بین اعضای خود بحیث منشی انتخاب میکنند .

ماده هشتاد و سوم - جز در موارد یک حکم آن صریحاً در این قانون اساسی ذکر گردیده تصمیم لویه جرگه یا کثریست آرای اعضای حاضر اتخاذ میگردد .

بارعایت احکام این قانون اساسی ، طرز العمل لویه جرگه توسط قانون تنظیم میشود .

ماده هشتاد و چهارم - لویه جرگه دارای صلاحیت هائی میباشد که درین قانون اساسی تعیین گردیده است .

فصل ششم

حکومت

ماده هشتاد و پنجم - حکومت افغانستان متشکل است از صدر اعظم

و وزراء . صدر اعظم رئیس و وزراء اعضای حکومت میباشدند .

تعداد وزراء و وظائف شان توسط قانون تنظیم میگردد .

ماده هشتاد و ششم - هر شخصیکه بر طبق احکام این قانون اساسی

اهلیت انتخاب شدن را به عضویت ولسی جرگه دارا باشد

میتواند بحیث رئیس یا عضو حکومت تعیین شود .

رئیس حکومت باید افغان تولد شده باشد . رئیس و اعضای

حکومت میتوانند از اعضای شوری یا خارج از آن تعیین شوند .

هر عضو شوری که بحیث رئیس یا عضو حکومت تعیین شود عضویت

خود را در شوری از دست میدهد .

ماده هشتاد و هفتم - صدر اعظم و وزراء نمیتوانند در مدت تصدی

وظیفه به مشاغل دیگر اشتغال ورزند .

ماده هشتاد و هشتم - برای رئیس و اعضای حکومت معاش مناسب

توسط قانون تعیین میگردد .

دشوری دما تید و به حالت کتبی دهغی غری دلویی جرگی د غرو په توگه خپل حیثیت دنوی شوری تردا ثریدو پوری ساتی .

نه او یاومه ماده - دنولسمی ، یوویشتمی او دوه ویشتمی مادی د حکمونو درعایت سره لویه جرگه په پاچائی فرمان دا ثریزی .

اتیاومه ماده - چه لویه جرگه روانه وی په غروئی دیو پنخوسمی مادی حکم چلیزی .

یو اتیاومه ماده - دلویی جرگی مباحثه به ښکاره وی مگر هله نه چه حکومت یاد جرگی شل تنه غری وغواری چه جرگه دی پته وی اولویه جرگه دا غوښتنه ومنی .

دوه اتیاومه ماده - دولسی جرگی مشراود هغه په غیاب کتبی دمشرانو جرگی مشر دلویی جرگی ریاست په غاړه لری .

لویه جرگه په لومړی غونډه کتبی د خپلو غرو له منځه یوکس دمنشی په توگه تاکی .

دری اتیاومه ماده - دهغه حالت نه پرته چه په دی اساسی قانون کتبی خرگند یادشوی دی دلویی جرگی فیصله د حاضر و غرو درایو په اکثریت کیزی .

ددی اساسی قانون د حکمونو درعایت سره دلویی جرگی تکک لار دقانون له خوا ښودل کیزی .

خلور اتیاومه ماده - لویه جرگه هغه واك اختیار لری چه په دی اساسی قانون کتبی تاکل شوی دی .

شپږم فصل

حکومت

پنځه اتیاومه ماده - دافغانستان حکومت له صدر اعظم او وزیرانو

څخه جوړدی . صدر اعظم د حکومت مشر او وزیران ئی

غری دی .

د وزیرانو شمیر او دهغوی وظیفی په قانون کی ښودل کیزی .

شپز اتیاومه ماده - هر هغه څوک چه ددی اساسی قانون د حکمونو

له مخه دا ولسی جرگی په غریتوب باندي دغوره کیدو د پاره

جوگه وی هغه د حکومت د مشر یا غری په توگه تاکل کیدې شی .

د حکومت مشر به افغان زیږیدلی وی .

د حکومت مشر او غری ئی دشوری له غرو او له شوری نه

بهر تاکل کیدې شی .

دشوری هر غری چه د حکومت د مشر یا غری په توگه

وتاکل شی په شوری کتبی خپله چوکی له لاسه ورکوی .

اووه اتیاومه ماده - صدر اعظم او وزیران دخپلو وظیفو چلو لویه

موده کتبی په نورو چارو نه شی بوختیدلی .

اته اتیاومه ماده - د حکومت د مشر او غرو د پاره مناسب معاش دقانون

له مخه تاکل کیزی .

ماده هشتادونهم - حکومت توسط شخصیکه از طرف پادشاه بحیث

صدر اعظم موظف شده تشکیل میگردد.
اعضاء و خط مشی حکومت توسط صدر اعظم به اولسی جرگه معرفی میشود و جرگه پس از مباحثه راجع به اعتماد بر حکومت تصمیم میگیرد. در صورت صدور رأی اعتماد فرمان پادشاهی راجع به تعیین رئیس و اعضای حکومت صادر میگردد.

پس صدراعظم خط مشی حکومت را به مشرانو جرگه معرفی مینماید.

ماده نودم - هرگاه حکومت به علت فوت یا استعفای صدر اعظم در هنگام

انحلال شورای از بین برود حکومت جدید بفرمان پادشاه تعیین میشود. در آغاز دوره تقنینیه جدید صدر اعظم اعضای حکومت و خط مشی انرا به اولسی جرگه معرفی و رأی اعتماد مطالبه میکند.

ماده نودویکم - حکومت در احوال آتی از بین میرود:

۱/ در حالت استعفاء یا فوت صدر اعظم
۲/ در حالت سلب اعتماد اولسی جرگه از حکومت.
۳/ در حالت اتهام رئیس یا تمام اعضای حکومت بجرم خیانت ملی مطابق به حکم ماده نودوسوم.
۴/ در حالت انحلال شورای.

۵/ در حالت ختم دوره تقنینیه.

در دو حالت اخیر حکومت توأم با اولین جلسه لوی جرگه از بین می رود.

در حالت استعفای صدر اعظم پس از منظوری استعفاء از طرف پادشاه حکومت از بین میرود:

در صورت فوت صدر اعظم يك نفر از وزراء بامر پادشاه وظائف صدر اعظم را تا تشکیل حکومت جدید اجراء میکند.

در صورت تیکه حکومت به علت اتهام بجرم خیانت ملی مطابق بحکم ماده نودوسوم از بین برود شخصیکه از طرف پادشاه بحیث صدر اعظم تعیین میشود میتواند تا اولین جلسه اولسی جرگه به تعقیب تصمیم لویه جرگه در مورد اتهام مذکور - قبل از حصول رأی اعتماد و وظائف صدر اعظم را اجراء نماید.

در سایر احوال حکومت تیکه از بین رفتن تا تشکیل حکومت جدید بوظیفه خود دوام میدهد
ماد نودودوم - رأی سلب اعتماد از حکومت باید صریح و مستقیم باشد

این رای در مورد حکومت تیکه در خلال دو دوره تقنینی اول به تعقیب نفاذ این قانون اساسی بوجود می آید به اکثریت دوثلث آرا و در مورد حکومت های ما بعد به اکثریت آرای اعضای اولسی جرگه صادر می گردد.

ماده نودوسوم - هرگاه بیش از يك ثلث اعضای اولسی جرگه محاکمه

صدر اعظم یا تمام یا اکثر اعضای حکومت را بر اساس اتهام بجرم خیانت ملی تقاضا نماید و اولسی جرگه این تقاضا را با اکثریت دوثلث اعضا تصویب کند حکومت سقوط مینماید و لویه جرگه برای تعیین هیئت تحقیق دایر میگردد. اگر بعد از مطالعه راپور هیئت

نه اتیایومه ماده - حکومت دهغه چاله خواجه دبا چاله پلوه

صدر اعظم به توگه موظف شوې وې جوړیزي.
د حکومت غړې او تک لاره د صدر اعظم له خوا اولسی جرگی ته وړاندې کیزي او جرگه د مباحثی نه پس په حکومت باندې د باور په باب خپله فیصله کوي.

د باور درائی دور کولو په حال کې د حکومت د مشرانو غړو د تابلو په باب باچائی فرمان راوځي. ورپسې صدر اعظم دخپل حکومت تک لاره د مشرانو جرگی ته وړاندې کوي.

نوی یمه ماده - کله که حکومت د صدر اعظم د مړینی یا استعفاء له کبله په داسی وخت کې له منځه لاړشی چه شورې ماته وې نو په باچائی فرمان نوی حکومت جوړیزي.

د نوی تقنینی دورې په لومړې سر کې صدر اعظم دخپل حکومت تک لاره او د حکومت غړې اولسی جرگی ته ورپیژنی او د باور درایی غوښتنه کوي.

یو نوی یمه ماده - حکومت په دی حالتونو کې له منځه ځي :-

۱/ چه صدر اعظم استعفاء وکړې یا ومړې.
۲/ چه اولسی جرگه د حکومت نه خپل باور بیرته واخلي
۳/ چه د حکومت په مشرانو د حکومت په اکثر و غړو باندې ددری نوی یمی مادی حکم سره سم د ملی خیانت تور پورې شی.
۴/ چه شورې ماته شی.

۵/ چه د شورې تقنینی دوره سرته ورسيزي.
په وروستو دوو حالتونو کې حکومت جوخت د نوی اولسی

جرگی د لومړی غوښتنی سره سم له منځه ځي.
د استعفاء په صورت کې حکومت هله له منځه ځي چه باچائی استعفاء ومني.

چه صدر اعظم و مړې نو د وزیرانو له دلی نه یو وزیر د باچا په امر د صدر اعظم وظیفه د نوی حکومت تر جوړید و پورې په غاړه اخلي. په هغه صورت کې چه حکومت ددری نوی یمی مادی حکم سره سم د ملی خیانت په تور له منځه لاړشی نو هر څوک چه د باچا له پلوه د صدر اعظم په توگه و تابلو کلی شی هغه د نوو پورې تور په باب داوئی جرگی د فیصلی نه پس د اولسی جرگی تر لومړی غوښتنی پورې د باور درائی حاصلولو نه مخکینی د صدر اعظم وظیفی پرځای کوي. په نورو حالتونو کې له منځه تالی حکومت د نوی حکومت تر جوړیدو پورې خپل کار جارې ساتی.

دوه نوی یمه ماده - له حکومت نه د باور د بیرته اخیستو رایه باید څرگنده او ساسمه وې دارایه دهغو حکومتونو په باب چه ددی اساسی قانون له نافذ کیدو وروسته د لومړی دوره تقنینی دور وپس موده کې منځ ته راځي درایو دوه ثلثو په اکثریت او دورپسې حکومتونو په باب د اولسی جرگی د غړو درایو په اکثریت صادر یزي.

دری نوی یمه ماده - که چیرې له دریمی برخی نه د اولسی جرگی زیات غړې د ملی خیانت په تور د صدر اعظم یا د حکومت د تابلو یا زیاتو غړو د محاکمه کیدو غوښتنه وکړې او اولسی جرگه دا غوښتنه د دوو برخو غړو درایو په اکثریت ومني نو حکومت له منځه ځي اولویه جرگه د څیړونکی هیئت د تابلو د پاره جوړیزي. که چیرې لوی جرگی د اهمیت د راپور له کتنی

وروستہ ددو و برخو و غرود را یو پوہ اکثریت دمحا کمی اجراء لازمہ و گنباہ نود اولسی جرگی یو غری تہ وظیفہ ورکوی چہ پوہ تورن بانڈی پوہ سترہ محکمہ کبھی دعویٰ سورہ کاندی .

دپورتی فقری حکم پوہ ہغہ حالت کبھی ہم چابزی چہ دہلی خیانت تور پوہ یوہ یا شو تدی وزیرانو چہ شہیرئی د حکومت دغرو لہ نیمائی شخہ زیات نہوی پوری شو یوی ددی تور پوہ نتیجہ کبھی د تورن لاس لہ کارہ و یستل کبزی مگر حکومت لہ منخہ نہخی .

خلور نوی یمہ مادہ۔ ددی اساسی قانون او نور و قوانینو د حکمونو عملی کول۔ دمحا کو د قطعی پریکرو عملی کول۔ د عمومی نظم او امن ساتلو د پارہ ضروری انتظام کول، د دولت د مالی حالت سمون او عامہ شتہ منی ساتل۔ دخلکرا اجتماعی۔ ثقافتی او اقتصادی حالت پوہ کول دخپلو اکی حفاظت۔ د سیمی لہ تمامیت شخہ دفاع او پوہ بین المللی تولنہ کبھی د افغانستان د ملی بنیگر او حیثیت ساتنہ د حکومت وظیفہ دہ

حکومت دخپلو وظیفو د سمون د پارہ د قانون پربنیاد مقررات جو رو ی۔ د مقررات باید چہ د ہیخ قانون د عبارت او روح سرہ تناقض نہ لری .

پنخہ نوی یمہ مادہ۔ دوزیرانو تولنہ د حکومت د سیاست لوئی لیکے تا کی او ہغہ مقررات تصویبوی چہ حکومت ئی د جو رو لو واک اختیار لری .

صدر اعظم دوزیرانو د تولنی مشرتوب کوی د حکومت د فعالیت ادارہ اولار بنودنہ کوی او پوہ اجرا اتو کبھی سی یورنگی راولی .

د باچا او شوروی سرہ د حکومت درابطی ساتل ہم د صدر اعظم وظیفہ دہ .

وزیران خپلی وظیفی د اداری یو کونو د مشرانو او د حکومت د غرو پوہ توگہ د صدر اعظم د امر اولار بنودنی لاندی پوہ ہغہ چوکات کبھی دنہ پرخای کوی چہ ددی اساسی قانون او قوانینو تا کلی ددی

شپز نوی یمہ مادہ۔ صدر اعظم او وزیران د حکومت د عمومی سیاست لہ کبہ پوہ شریکہ او دخپلو خانگر و وظیفو لہ بابتہ خانلہ اولسی جرگی مسئول دی .

صدر اعظم او وزیران د حکومت د ہغو چارو پوہ باب ہم مسئول دی چہ د ہغو د پارہ ددی اساسی قانون د حکمونو مطابق پاچائی فرمان اخلی .

اووم فصل

قضاء

اووہ نوی یمہ مادہ۔ قضائہ قوہ د دولت یو خپلو اک رکن دی او خپلی وظیفی د تقنینیہ او اجرائیہ قوہ پوہ لہ کبھی پرخای کوی .

اتہ نوی یمہ مادہ۔ قضائہ قوہ دیوی ستری محکمہ او نورو محکمہ نہ جو ریزی چہ شمارئی پوہ قانون کبھی بنودل کبزی .

لویہ جرگہ با کثرت دولت اعضا اجرای محکا کمہ را لازم بدانند یکنفر از اعضای اولسی جرگہ را موظف مینماید تا علیہ متہم در سترہ محکمہ دعویٰ اقامہ کند .

حکم فقرہ فوق درحالی نیز تطبیق میشود کہ اتهام خیانت ملی بہ یک یا چند نفر وزیر کہ تعدادشان از نصف اعضای حکومت بیشتر نباشد متوجہ گردد . در نتیجہ این اتهام متہم از وظیفہ سبکدوش میشود ولی حکومت سقوط نہیں میکند .

مادہ نود و چارم۔ تعمیل احکام این قانون اساسی و تمام قوانین، تعمیل فیصلہ ہای قطعی محاکم، اتخاذ تدابیر لازم جہت برقراری نظم و امن عامہ، تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت دارائی عامہ انکشاف وضع اجتماعی۔ فرهنگی و اقتصادی مردم، حفظ استقلال، دفاع از تمامیت ساحہ، صیانت منافع و حیثیت افغانستان در جامعہ بین المللی وظیفہ حکومت میباشد . حکومت برای تنظیم وظائف خود بر اساس قوانین مقررات وضع میکند . این مقررات باید مناقص نص یا روح ہیچ قانون نباشد .

مادہ نود و پنجم۔ مجلس وزراء خطوط اساسی سیاست حکومت را تعیین میکند و مقرراتی را کہ وضع آن از صلاحیت حکومت میباشد تصویب مینماید .

صدر اعظم از مجلس وزراء ریاست می نماید، فعالیت حکومت را ادارہ و رہنمونی میکند و در اجراات آن ہم آہنگی را تأمین مینماید .

حفظ رابطہ حکومت با پادشاہ و شوری نیز وظیفہ صدر اعظم میباشد . وزراء وظائف خود را بحیث امرین و احد ہای اداری و بحیث اعضای حکومت تحت امر و رہنمائی صدر اعظم در داخل حد و دیکہ این قانون اساسی و قوانین تعیین میکنند اجرا مینماید .

مادہ نود و ششم۔ صدر اعظم و وزراء از سیاست عمومی حکومت مشترکاً و از وظائف مشخصہ خود منفرداً نزد اولسی جرگہ مسئولیت دارند . صدر اعظم و وزراء از آن اعمال حکومت کہ در بارہ آن بر طبق احکام این قانون اساسی فرمان پادشاہی را حاصل میکنند نیز مسئول میباشدند .

فصل ہفتم

قضاء

مادہ نود و ہفتم۔ قوہ قضائہ یک رکن مستقل دولت است و وظایف خود را در ردیف قوہ تقنینیہ و قوہ اجرائیہ انجام میدہد .

مادہ نود و ہشتم۔ قوہ قضائہ مرکب است از یک سترہ محکمہ و محاکم دیگری کہ تعداد آن توسط قانون تعیین میگردد .

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی به تمام دعاوی ایست که در آن اشخاص حقیقی یا حکمی بشمول دولت به صفت مدعی یا مدعی علیه قرار گرفته و در پیشگاه آن مطابق به احکام قانون اقامه شود.

هیچ قانون نمیتواند در هیچ حالت قضیه یا ساحه ایرا از دائره صلاحیت قوه قضائیه دولت به نحویکه درین فصل تحدید شده خارج بسازد و بمقام دیگری تفویض کند این حکم مانع تشکیل محاکم عسکری نمیکرد ولی ساحه این نوع محاکم بجرایم مربوط باردوی افغانستان منحصر میباشد. تشکیل و صلاحیت محاکم عسکری توسط قانون تنظیم میشود.

ماده نود و نهم - قضات به پیشنهاد قاضی القضاة از طرف پادشاه تعیین میگرددند. هرگاه یک نفر قاضی مرتکب جرمی شود ستره محکمه به حالت قاضی رسیدگی کرده بعد از استماع دفاع او پیشنهاد عزلش را به پادشاه تقدیم کرده میتواند در صورتیکه پیشنهاد مذکور از طرف پادشاه تائید گردد قاضی از وظیفه عزل میشود. تبدیل - ترفیع - مواخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه میباشد.

برای قضات معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد. قضات نمی توانند در مدت تصدی و وظیفه به مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

ماده صدم - در محاکم افغانستان محاکمه بصورت علنی اجراء میشود و هر کس حق حضور را در آن مطابق به احکام قانون دارد. محکمه میتواند در حالت استثنائی که در قانون تصریح گردیده باشد جلسات سری دائر کنند. ولی اعلام حکم باید بهر حال علناً صورت بگیرد.

محاکم مکلفند اسباب حکمی را که صادر میکنند در فیصله خود ذکر نمایند.

ماده یکصد و یکم - تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم بمرك شخص که تعمیل حکم محکمه مشروط به توشیح پادشاه میباشد.

ماده یکصد و دوم - محاکم در قضا یا ی مورد رسیدگی خود احکام این قانون اساسی و قوانین دولت را تطبیق میکنند. هرگاه برای قضیه ای از قضا یا ی مورد رسیدگی در قانون اساسی و قوانین دولت حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از اساسات کلی فقه حنفی شریعت اسلام در داخل حدودیکه این قانون اساسی وضع نموده در چندین احوال حکمی صادر میکنند که در نظرشان عدالت را به بهترین صورت ممکن تأمین نمایند.

د قضائیه قوی به واک اختیار کنی به هغز د غورسی پرته ده چه پکنی حقیقی یا حکمی اشخاص - که ه هم دولت وی د مدعی یا مدعی علیه حیثیت لری او د قضاء په و راندی د قانون د حکمونو سره سم دا نری شی. هیچ قانون په هیچ حالت کنی دانه شی کولی چه یوه قضیه یا یوه ساحه د دولت د قضائی قوی د واک اختیار له کرنی خخه په هغه دول چه په دی فصل کنی ئی بریدونه معلوم شوی و باسی او بل مقام ته ئی و سپاری.

د احکم د عسکری محکمو د جوړیدو مخه نه نیسی. خود د محکمی به یوازی د هغو جرمونو د پارو وی چه د افغانستان له اردو سره اړه لری د عسکری محکمو تشکیل او واک اختیار په قانون کنی بنودل کیزی. نه نوی یمه ماده - قاضیان د قاضی القضاة په پیشنهاد د باچاته له خواتیا کل کیزی.

که چیری یو قاضی یو جرم و کړی نو ستره محکمه دده په حال غور کوی او دده د دفاع له اوریدونه پس باچاته دده د عزل پیشنهاد وړاندی کولی شی.

هر کله چه د باچا له خواددغه پیشنهاد ملا تروشی نو قاضی د خپلی وظیفی نه معزولیزی. د قاضیا نو بد اول، او چول پو بنیدل او د تقاعد پیشنهادی د قانون د حکم و نوسره سم دستری محکمی په واک اختیار کنی دی.

د قاضیا نو د پارو د قانون له پلوه مناسب معاش تیا کل کیزی. قاضیان نه شی کولی چه دخپلو وظیفو په وخت کنی په نورو چارو بوخت شی.

سلمه ماده - د افغانستان په محکمو کنی محاکمه په ښکاره دول کیزی او د قانون د حکمونو سره سم هر څوک دور تلو حق لری. محکمه کولی شی چه په هغو گونو حالاتو کنی چه قانون بنودلی دی پتی غونډی و کړی خود حکم او رول به هر و مرو ښکاره وی.

محکمی مکافی دی چه دخپل ور کړی حکم سره یو ځای به په فیصله کنی د حکم سببونه هم څرگندوی. یوسل و یوه ماده - د محکمو د تولو و قطعې پریکړو عملی کول واجب دی خود چا د هر گک د حکم په حالت کنی د تعمیل دپاره د باچا ښکوال شرط دی.

یوسل و دوهمه ماده - محکمی چه په کومو پېښو یا ندی غورسی کوی په هغو کنی ددی اساسی قانون او د دولت د قوانینو حکمو نه پر ځای کوی که د غورسی لاندی پېښو دیوی پېښی په باب په اساسی قانون او د دولت په قوانینو کنی کوم حکم نه وی نو ه حکمی د اسلامی شریعت د حنفی مذهب د کلی اساسونو له مخه په هغه چو کاتب کنی دنه چه دی اساسی قانون بنودلی دی په دغه باب یو داسی حکم را باسی چه ددوی په نظر کنی څومره چه ممکنه وی عدالت تر توالو په ښه توگه لاس ته را وری.

يوسل دريمه ماده - د جرمنونو څېړنه د قانون د حکمو نوسره سم د مدعي العموم له خوا چه د دولت په اجرائيه قوه پوري تړلی دي کيږي.

يوسل څلورمه ماده - د دي اساسی قانون د حکمونو درعايت سره هغه قاعدی چه د محکمو د اجرائتو او تشکيلاتو او د قاضيانو له چارو سره اړه لري، د قانون له پلوه سمیږي. د دي قوانینو لوی هدف د دي چه په قضائتي مرافقو تشکيلاتو، واک اختيار او د محاکمې د عمل په لارو کښي يو والی راشي.

يوسل وپنځمه ماده - ستره محکمه له نه وغړو جوړيږي چه ټول د باچا له پلوه تيا کلي کيږي.

باچا دستري محکمی غړی د داسی خلکو له منځه غوره کوی چه دغه صفتونه ولري:

- ۱- د عمر پنځه دیرش کاله ئی پوره کړی وی.
- ۲- د شپږ څلوېښتمی مادی په حکم برابر دشوری په غړیتوب باندي د غوره کیدو جوگه وي.
- ۳- د حقوقو په علم - د حقوقو په ملی هدفونو او د افغانستان په حقوقی نظام باندي په پوره اندازه پوه وی.

باچا دستري محکمی یو غړی چه عمر ئی له څلویښتو کم او له شپږتوزیات نه وی د قاضی القضاات په حیث تاکی باچا کولی شی چه د قاضی القضاات او دستري محکمی د غړو په مقرری باندي د مقرری له وخته هر لس کاله پس نوی نظر وکړی - د دي حکم او دیو سار شپږمی مادی د حکم نه پرته په بل هیڅ ډول قاضی القضاات او دستري محکمی غړی له خپلو وظیفو نه ویستل کیدلی نه شی.

دهغه حالت نه غیر چه په یوسل و شپږمه ماده کښي بیان شوي دي قاضی القضاات او دستري محکمی غړی د خدمت د دورې له ختمیدو نه وروسته تر عمره پوري د خدمت د دوری له تیرولو مالی بڼیکړونه فائده اخلی.

د خدمت د دورې له ختمیدو نه وروسته قاضی القضاات او دستري محکمی غړی د حکومت مشر توب یا غړیتوب او د دولت ماموریت نه شی کولای.

قاضی القضاات او دستري محکمی غړی نه شی کولای چه د وظیفی د چولو په موده کښي یا تر هغې وروسته په سیاسی گوندونو کښي گډون وکړي.

يوسل و شپږمه ماده - که چري دا ولسی جرگی له دریمی برخي نه زیات غړی د وظیفی له اجرانه د را پورته شوي جرم په تور د قاضی القضاات یا دستري محکمی د پوه یا خو تنو غړو د محاکمې غوښتنه وکړی او جرگه د دوو برخو غړو د رایو په اکثریت داغوښتنه و منی نو د تورن لاس له کاره ویستل کيږي او د څیړونکی د لگی د تا کلو د پاره لویه جرگه جوړيږي - که چري لویه جرگه د لگی د را پور له کتنی وروسته د دوو برخو غړو د رایو په اکثریت د تورن محاکمه لازمه و بولی نویو غړی په تورن باندي د دعوی سوړولو او دا تو تنو یوه د لگی

مادی یکصد و سوم - تحقیق جرایم از طرف مدعی العموم که جزء قوه اجرائیه دولت است مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

ماده یکصد و چهارم - بارعایت احکام این قانون اساسی قواعد مربوط به تشکیلات، و اجرائیات محاکم و امور مربوط به قضاات توسط قانون تنظیم میگردد. هدف عمده این قوانین توحید مرافق قضائتي و توحید تشکیلات، صلاحیت و طرز العمل محاکمه میباشد.

ماده یکصد و پنجم - ستره محکمه مرکبست از نه عضو که از طرف پادشاه تعیین میشود.

پادشاه اعضای ستره محکمه را از بین اشخاص تعیین میکند که دارای اوصاف ذیل باشند:

- ۱- سی و پنج سالگی را تکمیل کرده باشد.
- ۲- اهلیت انتخاب شدن بعضویت شوری را مطابق به حکم ماده چهل و ششم داشته باشد.
- ۳- از علم حقوق - اهداف ملی - حقوق و نظام حقوقی افغانستان آگاهی کافی داشته باشد.

پادشاه یکنفر از جمله اعضای ستره محکمه را که سن آن از چهل کمتر و از شصت زیادتر نباشد به حیث قاضی القضاات تعیین می نماید.

پادشاه میتواند بر تعیین قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه بعد از مرور هرده سال از تاریخ تعیین شان بوظایف مذکور تجدید نظر بنماید. بارعایت این حکم و حکم ماده یکصد و ششم قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه به هیچ وسیله دیگر از وظیفه شان بر طرف نمیشوند.

باستثنای حالت مندرج ماده یکصد و ششم قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از تمام امتیازات مالی دوره خدمت شان مستفید میشوند.

قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه نمیتوانند بعد از ختم دوره خدمت شان رئیس یا اعضای حکومت، عضو شوری یا مامور دولت باشند.

قاضی القضاات و اعضای ستره محکمه نمیتوانند در مدت تصدی وظیفه و بعد از آن در احزاب سیاسی شمولیت ورزند.

ماده یکصد و ششم هرگاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه محاکمه قاضی القضاات یا یک یا چند عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام بجرم ناشی از اجرای وظیفه تقاضا نماید و جرگه مذکور این تقاضا را با کثرت دو ثلث اعضاء تصویب کند متهم از وظیفه سبکدوش میشود و لویه جرگه برای تعیین هیئت تحقیق دایر میگردد. هرگاه لویه جرگه بعد از مطالعه راپور هیئت با کثرت دو ثلث اعضاء محاکمه متهم را لازم بداند از بین اعضا یکنفر را جهت اقامه دعوی و هیئتی را مرکب از هشت نفر برای اجرای محاکمه تعیین میکند.

این هیئت تحت ریاست رئیس مشرانو جرگه متهم را مطابق به طرر العمل محاکمه جزائی که در ستره محکمه تطبیق میگردد محاکمه می نماید و در صورتیکه جرم متهم ثابت شود او را از وظیفه عزل کرده به جزاء محکوم میسازد.

ماده یکصد و هفتم ستره محکمه مرجع نهایی قضائی افغانستان است. ستره محکمه تشکیلات و اجراءات محاکم و امور قضائی دولت را مطابق به احکام این قانون اساسی و قوانین تنظیم مینماید. ستره محکمه تدابیر لازم را جهت تنظیم امور اداری محاکم اتخاذ میکند.

بودجه قوه قضائیه از طرف قاضی القضاة بمشوره حکومت ترتیب گردیده بعد از موافقه ستره محکمه بحیث یک جزء بودجه دولت توسط حکومت به شوری تقدیم میشود. تطبیق بودجه قوه قضائیه از صلاحیت ستره محکمه میباشد در مورد مامورین و سائر کارکنان اداری قوه قضائیه احکام قوانین مربوط به مامورین و سائر کارکنان اداری دولت نافذ میباشد. ولی تعیین - ترفیع - عزل - مواخذه و تقاعد شان توسط ستره محکمه بر وفق قانون صورت میگردد.

فصل هشتم اداره

ماده یکصد و هشتم - اداره افغانستان بر اصل مرکزیت مطابق به احکام این فصل استوار است.

اداره مرکزی بموجب قانون بیک عده واحدهای اداری منقسم میگردد که در راس هر کدام آن یک نفر وزیر قرار دارد. واحدهای اداره محلی ولایت است. تعداد، ساحه اجزا و تشکیلات ولایت توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده یکصد و نهم - در هر ولایت یک ولایت جرگه تشکیل میشود. اعضای ولایت جرگه توسط انتخابات آزاد - عمومی - مستقیم و سری از طرف ساکنین ولایت انتخاب میگردد. ولایت جرگه یک نفر از اعضای خود را بحیث رئیس انتخاب مینماید.

ولایت جرگه در تمامین اهداف انکشافی دولت بنحویکه در قوانین تصریح میگردد سهم میگردد. همچنین این جرگه برای بهبود امور و انکشاف اوضاع عمومی ولایت به حکومت ولایت مشوره میدهد.

ولایت جرگه وظائف خود را به همکاری حکومت ولایت اجرا مینماید.

برای اعضای ولایت جرگه معاش مناسب توسط قانون تعیین میگردد.

دمحاکمی دچلو لودپاره تاکی - دادلکی دمشرانو جرگی دمشر په مشرتوب دهغی جزائی محاکمی دتک لاری سره سم تورن محاکمه کوی چه په ستره محکمه کښی پری عمل کیزی او که چیری په تورن باندي جرم ثابت شی نور دی دوظیفی نه معزولوی اوسزا ورکوی.

یوسل و اوومه ماده - ستره محکمه دافغانستان نهایی قضائی مرجع ده. ستره محکمه ددې اساسی قانون او قوانینو دحکمونو سره سم دمحکمو اجراءات او تشکیلات او ددولت قضائیی چارې سموی - ستره محکمه دمحکمو اداری چارو دسمون دپاره ضروری لاری چارې برابروی.

د قضائی قوی بودجه دقاضی القضاة له خوا دحکومت په سلاجوریزی او دستری محکمی له منلو وروسته ددولت دیو دجی دیوی برخی په څیر دحکومت په لاس شوری ته وړاندي کیزی.

دقضائی قوی دیو دجی دلکولو واک اختیار دستری محکمی په لاس کښی دی.

دقضائی قوی دمامورینو او تولو اداری کار کونکو په باب د دولت د مامورینو او تولو اداری کار کوونکو د قوانینو دحکمو نه نافذ دی خوددوی تاکل - اوچتول - عزل - پوستیدل او تقاعد ورکول دقانون سره سم دستری محکمی له پلوه کیزی.

اتم فصل

اداره

یوسل و اتمه ماده - دافغانستان اداره ددې فصل دحکمونو سره سم دمرکزیت په اساس ولاړه ده. مرکزی اداره دقانون له مخی په یوشمیر اداری - یو کونو - باندي ویشله کیزی چه د هر یوه مشری دیو وزیر په لاس کښی ده.

دسیمه ایزی اداری یو ولایت دی - دولاپو نوشمیر سیمه، برخی او تشکیلات دقانون له مخه بنودل کیزی.

یوسل ونهمه ماده - په هر ولایت کښی یوه د ولایت جرگه جوړیزی د ولایت دجرگی غړی د آزاد و او عامو سمسما او پتو او انتخاباتو له لاری د ولایت دخلکو له خوا غوره کیزی.

دولایت جرگه دخپلو غړو له منځه یوتن دمشر په توگه غوره کوی.

دولایت جرگه لکه چه په قانون کښی بنودل کیزی ددولت دانکشافی هدفونو په پوره کولو کښی برخه اخلی او هم دا جرگه د ولایت د چارو دښه کیدو او د ولایت د عمومی اوضا عود انکشاف دپاره د ولایت حکومت ته سلور کوی.

دولایت جرگه خپلی وظیفی د ولایت د حکومت په ملکرتیا سرته رسوی.

دولایت جرگی دغړو لپاره دقانون له پلوه مناسب معاش تاکل کیزی.

ماده یکصد و دهم - برای تنظیم امور مربوط به اداره محلی قوانین وضع میگردد که در آن اصول مندرج این فصل رعایت میشود.

از جمله اهداف این قوانین تعمیم جرگه ها تا درجه قری و تأمین اشتراک روزافزون آن در اداره محلی میباشد.

ماده یکصد و یازدهم - برای اداره امور شهری بنا و والی ها تشکیل

میشود. مجالس بنا و والی از طریق انتخابات آزاد عمومی

مستقیم و سری تاسیس میگردد. با رعایت احکام این فصل

امور مربوط به بنا و والی ها توسط قانون تنظیم میگردد.

ماده یکصد و دوازدهم - وظائف اداره توسط مامورین و سایر

کارکنان اداری اجرا میشود.

برای مامورین و سائر کارکنان اداری معاش مناسب

توسط قانون تعیین میگردد.

حقوق و وظائف مامورین و سائر کارکنان اداری توسط

قانون تنظیم میشود.

فصل نهم

حالت اضطرار

ماده یکصد و سیزدهم - هرگاه بعلت حرب، خطر حرب، اغتشاش و خیم

یا حالت مماثلی که مملکت را با خطر مواجهه سازد حفظ

استقلال و حیات ملی از مجری ای که در قانون اساسی تعیین

شده نامکن گردد در حالت اضطرار از طرف پادشاه اعلان میشود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از سه ماه دوام نماید برای

تمدید آن موافقت لویه جرگه شرط است.

ماده یکصد و چاردهم - در حالت اضطرار پادشاه میتواند تمام یا

بعضی صلاحیت های شوری را بحکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و پانزدهم - در حالت اضطرار حکومت میتواند بعد از

موافقه ستره محکمه تنفیذ احکام ذیل این قانون اساسی را

توسط فرامین تقنینی معطل سازد یا بران قیودی وضع نماید:

۱/ حکم فقره اول ماده بیست و هشتم

۲/ حکم فقره سوم ماده بیست و نهم

۳/ حکم فقره دوم ماده سیم

۴/ حکم فقره اول ماده سی و دوم

۵/ حکم فقره اول ماده سی و سوم

ماده یکصد و شانزدهم - در حالت اضطرار پادشاه میتواند پایتخت

را به محل دیگری غیر از شهر کابل موقتاً انتقال دهد.

ماده یکصد و هفدهم - هرگاه دوره تقنینیه اولی جرگه یاد وره خدمت

یک قسمت از اعضای مشرانو جرگه در اثناي حالت اضطرار

ختم شود پادشاه میتواند اجرای انتخابات جدید را ملتوی

یوسل و لسمه ماده - دسیمه ایزی اداری دسمون دپاره داسی قوانین

جوړیزی چه په هغو کښی ددې فصل د حکمونو رعایت کیزی

ددی قوانینو په مقصدونو کښی یو داهم دی چه دا قسم جرگی

تر کلیو پورې وغځیزی او په سیمه ایزه اداره کښی ددوې

دورخ په ورخ زیاتیدونکی گډون مطلب پوره شی .

یوسل و یوولسمه ماده - دښاری چارو د اداری دپاره بنا و والی جوړیزی

د بنا و والیو تولنی د آزادو - عا مو - پتو او سماسو انتخاباتو

له لاری جوړیزی .

ددی فصل د حکمونو د رعایت سره په بنا و والی پورې

ترلی چارې د قانون له پلوه سمیزی .

یوسل و دوولسمه ماده - اداری وظیفی د اداری مامورینو او نورو

کار کوونکو په لاس پر خای کیزی

د مامورینو او نورو اداری کار کوونکو دپاره د قانون

له مخه مناسب معاش تا کل کیزی .

د مامورینو او نورو اداری کار کوونکو د حقونه او وظیفی

په قانون کښی ښودل کیزی .

فصل نهم

داضطرار حالت

یوسل و دیار لسمه ماده - که چیری د جنگ - د جنگ د خطر

د سختی الی گولی یا بل د غسی حالت له کبله چه مملکت ته

خطر ه راپورته کری اود خپلواک اوملی ژوند ساتنه په هغه

لار چه دی اساسی قانون ښو دلی ده ناممکنه شی نو د باچا

له خوا د اضطرار حالت اعلامیزی

که دا اضطرار حالت له درې میا شتونه او زده شی نو دهغه د چاری

ساتلو د پاره د لویې جرگی مننه شرط ده .

یوسل و خوار لسمه ماده - دا اضطرار په حالت کښی باچا اختیار لری چه

د شوری تول یا خینی واکونه د حکومت په لاس کښی ور کری .

یوسل و پنځلسمه ماده - دا اضطرار په حالت کښی حکومت کولی شی

چه دستری محکمی د موافقی اخستلو نه وروسته د اساسی

قانون د لاندنیو حکمونو چلند د تقنینی فرمانونو له مخه یا

وغځندی وی او یا پری قیدونه ولکوی :

۱ - د اتو یشتمی مادی د لمری فقری حکم .

۲ - دنهه ویشتمی مادی د دریمی فقری حکم .

۳ - د دیرشمی مادی د دویمی فقری حکم .

۴ - د دوه دیرشمی مادی د لومری فقری حکم .

۵ - د درې دیرشمی مادی د لومری فقری حکم .

یوسل و شپاړسمه ماده - دا اضطرار په حالت کښی باچا پایتخت

د کابل د ښار نه بل خای ته موقتاً لیزدولی شی .

یوسل او وولسمه ماده - که چیری دولسی جرگی تقنینی دوره یا

د مشرانو جرگی د خپنو غړو د خدمت دوره دا اضطرار

د حالت په موده کښی ختمه شی باچا کولی شی چه نوی

بگذارد و دوره تقنینیه اولی جرگه یادوره خدمت اعضای مذکور مشرانو جرگه را تا ختم حالت اضطرار تمدید دهد. بعد از ختم حالت اضطرار بلافاصله انتخابات اجرا می گردد.

ماده یکصد و هژدهم - در حالت اضطرار قانون اساسی تعدیل نمیشود.

ماده یکصد و نوزدهم - در ختم حالت اضطرار اقداما تیکه بر اساس ماده یکصد و پانزدهم بعمل آمده بلافاصله از اعتبار ساقط میشود.

اقداماتیکه بر اساس حکم ماده یکصد و چاردهم از طرف حکومت بعمل آمده در مدت یکماه از تاریخ دایر شدن نخستین جلسه شوری بعد از ختم حالت اضطرار به شوری ارائه میشود و در صورتیکه شوری آنرا رد کند از اعتبار ساقط میگردد.

هرگاه در حالت اضطرار حکومتی تشکیل شده باشد که در اثر تطبیق ماده یکصد و چاردهم رای اعتماد اولی جرگه را حاصل نکرده باشد موضوع رای اعتماد بر حکومت بلافاصله بعد از ختم حالت اضطرار در اولی جرگه مورد مباحثه قرار گرفته راجع به آن تصمیم اتخاذ میشود.

فصل دهم تعدیل

ماده یکصد و بیستم - اصل پیروی از اساسات اسلام - اساس پادشاهی مشروطه مطابق به احکام این قانون اساسی و ارزش های مندرج ماده هشتم تعدیل نمیشود.

تعدیل دیگر محتویات قانون اساسی به پیشنهاد مجلس وزراء یا یک ثلث از اعضای اولی جرگه یا مشرانو جرگه مطابق به احکام این فصل صورت میگیرد.

ماده یکصد و بیست و یکم - پیشنهاد تعدیل را لویه جرگه مطالعه میکند و در صورتیکه اکثریت اعضای آن ضرورت تعدیل را تصویب کند هیئتی از بین اعضاء جهت تهیه طرح تعدیل تعیین مینماید این هیئت طرح تعدیل را به مشوره مجلس وزراء و ستره محکمه تهیه نموده به لویه جرگه تقدیم میکند.

هرگاه لویه جرگه با اکثریت اعضاء طرح تعدیل را تصویب کند طرح به پادشاه تقدیم میشود پادشاه شوری را منحل ساخته طرح تعدیل را با اطلاع عامه میرساند و تاریخ انتخابات مجدد را اعلام میکند. انتخابات مجدد در خلال چارماه از تاریخ انحلال شوری انجام می یابد.

ماده یکصد و بیست و دوم - به تعقیب افتتاح شوری و تشکیل حکومت پادشاه لویه جرگه را دایر میکند. لویه جرگه طرح تعدیل را مطالعه کرده متن آنرا قبول یا رد مینماید. تصویب لویه جرگه درین مورد به اکثریت دو ثلث اعضاء اتخاذ میشود و بعد از توشیح پادشاه نافذ میگردد.

انتخابات و خنډوی او داولسی جرگی تقنینی دوره یا دیشرانو جرگی دنومور و غرود خدمت دوره د اضطرار حالت تریایه او زده کاندی - نوی انتخابات د اضطرار د حالت په ختم پسی سملاسی اجراء کیزی .

یوسل و اتلسمه ماده - د اضطرار په حالت کښی اساسی قانون نه تعدیل کیزی .

یوسل و نولسمه ماده - د اضطرار د حالت له ختمیدوسره جوخت تول هغه اقدامات چه دیوسل و پنځلسمی مادی له مخه شوی وی له اعتباره پریوخی . هغه اقدامات چه دیوسل و څوارلسمی مادی له مخه شوی وی د اضطرار د حالت له ختمیدو وروسته دشوری دلومری غونډی له نیتی نه په یوه میاشت کښی دننه دشوری ته وړاندی کیزی او که چیری شوری هغه ونه منی نوله اعتباره غورځیزی .

که چیری د اضطرار په حالت کښی داسی یو حکومت جوړ شوی وی چه دیوسل و څوارلسمی مادی له مخه یی داولسی جرگی د باور رایه نه وی اخیستی نو د اضطرار د حالت په ختمیدو پسی سملاسی په حکومت بانندی د باور درائی موضوع په اولسی جرگه کښی د بحث لاندی راخی او فیصله وړ بانندی کیزی

لسم فصل تعدیل

یوسل و شلمه ماده - ددی اساسی قانون د حکمونوسره سم د اسلام د پیروی اصل او د مشروطه باچائی اساس او په اتمه ماده کښی راغلی ارزښتونه تعدیل کیدلی نه شی .

د اساسی قانون نوری برخی دوزیرانو د تولنی یا داولسی جرگی یا مشرانو جرگی د دریمی برخی غروپه پیشنهاددی فصل د حکمونوسره سم تعدیل کیدی شی .

یوسل و یو ویشتمه ماده - د تعدیل پیشنهاد لویه جرگه گوری او که چیری دلویی جرگی د غرو اکثریت د تعدیل ضرورت و منی نو د خپلو غرو له منځه یوه دلگی د تعدیل د طرحی تیا رولو دپاره تاکی - د ادلگی دوزیرانو د تولنی او ستری محکمی په سلا طرح جوړوی اولویی جرگی ته ئی وړاندی کوی. که چیری لویه جرگه د غرو په اکثریت د تعدیل طرح و منی نو طرح باچا ته وړاندی کیزی - باچا شوری ما توی د تعدیل د طرحی نه تول اولس خبروی اود نویو انتخاباتو تاریخ اعلانوی - دشوری له ماتیدونه وروسته د څلور میاشتو په موده کښی دننه دننه نوی انتخابات کیزی .

یوسل و دوه ویشتمه ماده - دشوری په پرانستلوا و د حکومت جوړیدو پسی سم باچا لویه جرگه راغواړی - لویه جرگه د تعدیل طرح کوری او متن یی منی او یا ئی نه منی دلویی جرگی تصویب په دی باب د غرو د دوو برخو په اکثریت کیزی اود باچا په ښکولو نافذ کیزی.

جبین رسمی

یوولسم فصل

انتقالی حکمونه

یوسل و درویشتمه ماده۔ ددی فصل دمحتو یا توله رعایت سره۔ ددی اساسی قانون حکمونه له هغه تاریخ نه نافذ کیزی چه دباچا

له پلوه بنکوللی او اعلام شی۔

یوسل او وختیرویشتمه ماده۔ دباچاله پلوه ددی اساسی قانون

داعلامید و نه وروسته دملی شوری او داعیانو مجلسونه ر نکیدالی

کنیل کیزی۔

یوسل و پنځه ویشتمه ماده۔ نوې شوری د ۱۳۴۴ هجری شمسی کال

د میزان په دوه ویشتمه ورځ پرانستله کیزی۔

ددی اساسی قانون داعلامید او د نوې شوری

دپرانستلو ترمنځ موده دانتقال دوره کنیل کیزی۔

دانتقال په دوره کینی د شوری واک اختیار حکومت ته

سپارل کیزی۔

هغه تقنینی فرمانونه چه دانتقال په دوره کینی ددی فصل

په حکمونه برابر او وختیرویشتمه ماده ددی حکمونه سره سم

شوری ته بنودل کیزی۔

که چیری دانتقالی دوری په موده کینی یو داسی

حالت پیدا شی چه ددی اساسی قانون د حکمونه سره سم

دلویی جرگی د ائریدل غواری نو د شوری او اعیانو نیک شوی

مجلسونه رابلل کیزی او داته او یایمی مادی سره سم لویه جرگه

جوړیزی۔ څرنگه چه د نوموړی حالت دراپیدا کید و په وخت کینی

لا دولا یا تو جرگی نه دی جوړی شوی نو ځکه لویه جرگه بی

دولا یا تو جرگو له مشرانو څخه جوړیزی۔

یوسل و شپږ ویشتمه ماده۔ په انتقالی دوره کینی د حکومت په وظایفو

کینی د چاری شاملی دی:

۱/ چه دانتخاباتو۔ اساسی تشکیلاتو۔ مطبوعاتو او

د قضائی واک اختیار او تشکیلاتو په باب تقنینی فرمانونه جوړ او

د بنکولو د پارهنی باچا ته وړاندی کری۔

۲/ چه د سیاسی کونونو او ولایتی جرگو د قوانینو مسودی

تیاری او هغه شوری ته وړاندی کری چه دانتقالی دوری

نه وروسته جوړیزی۔

۳/ چه ددی اساسی قانون د حکمونه د عملی کولو د پارهنی

ضروری اقدامات و کری۔

یوسل و اووه ویشتمه ماده۔ ستره محکمه د ۱۳۴۶ هجری شمسی

کول د میزان په دوه ویشتمه نیټه جوړیزی۔

که چیری دانتقالی دوری په موده کینی ددی اساسی قانون

د پنځلسمی۔ اوولسمی۔ یو ویشتمی۔ دوه ویشتمی او

یوسل و پنځلسمی مادی د عملی کولو ضرورت پینس شی نو ددغو مادو

حکمونو د ستری محکمی یا قاضی القضاة د کونونو نه پرته عملی کیزی۔

ددی اساسی قانون د نافذ کیدو او د ستری محکمی د جوړیدو

ترمنځ موده کینی باچا صلاحیت لری د ستری محکمی د وظیفو

د اجراء تاءمین لپاره ضروری تدبیرونه برابر کری۔

یوسل و اته ویشتمه ماده۔ ټول هغه قوانین چه ددی اساسی قانون

د نافذ کیدو نه مخکې منځ ته راوتلی دی په دی شرط نافذ کنیل کیزی

چه ددی اساسی قانون له حکمونو سره تناقض و نه لری او نویو قوانینو

لغو کری نه وی۔

فصل یازدهم احکام انتقالی

ماده یکصد و بیست و سوم۔ بارعایت محتویات این فصل، احکام این قانون

اساسی از تاریخ توشیح و اعلام از طرف پادشاه نافذ

میگردد۔

ماده یکصد و بیست و چهارم۔ بعد از آنکه پادشاه این قانون اساسی را

اعلام نماید مجلسین شوری ملی و اعیان منحل شده میشوند۔

ماده یکصد و بیست و پنجم۔ شوری جدید روز بیست و دوم میزان ۱۳۴۴

هجری شمسی افتتاح میگردد۔

مدت بین تاریخ اعلام این قانون اساسی و افتتاح شوری

جدید دوره انتقال شمرده میشود۔

در دوره انتقال صلاحیت شوری به حکومت تفویض میگردد۔

فرامین تقنینی ایکه در خلال دوره انتقال بروفق احکام

این فصل صادر میگردد مطابقت به احکام ماده هفتاد و هفتم

به شوری ارائه میشود۔

اگر در اثنای دوره انتقال یکی از حالاتی ظهور نماید

که بر طبق احکام این قانون اساسی وجود لویه جرگه را ایجاب

میکند مجلسین منحل شده شوری ملی و اعیان دعوت گردیده

لویه جرگه بر طبق ماده هفتاد و هشتم دایر میشود

چون در مرقع ظهور یکی از حالات مذکور هنوز جرگه

های ولایات بوجود نیامده لویه جرگه بدون وجود وسای

جرگه های ولایات تشکیل میگردد۔

ماده یکصد و بیست و ششم۔ در دوره انتقال از جمله وظایف

حکومت است که:

۱- فرامین تقنینی مربوط به انتخابات تشکیلات، اساسی،

مطبوعات و تشکیلات و صلاحیت قضائی را ترتیب نموده

به پادشاه جهت توشیح تقدیم کند۔

۲- مسوده قوانین مربوط به احزاب سیاسی و جرگه های

ولایات را تهیه نموده به شوری ایکه بعد از ختم دوره انتقال

دائر میگردد، تقدیم کند۔

۳- تدابیر لازم را جهت آماده ساختن زمینه برای

تطبیق احکام این قانون اساسی اتخاذ نماید۔

ماده یکصد و بیست و هفتم۔ ستره محکمه روز بیست و دوم میزان ۱۳۴۶

هجری شمسی تشکیل میگردد۔

هرگاه در اثنای دوره انتقالی به تطبیق مواد پانزدهم-

هفدهم- نهم- بیست و یکم- بیست و دوم و یکصد و پانزدهم

این قانون اساسی ضرورت بیفتد احکام مواد مذکور بدون

شمول ستره محکمه یا قاضی القضاة تطبیق میگردد۔

در مدت بین تاریخ نفاذ این قانون اساسی و تشکیل ستره

محکمه پادشاه صلاحیت دارد بمنظور تأمین اجرای وظایف

ستره محکمه تدابیر لازم اتخاذ نماید۔

ماده یکصد و بیست و هشتم۔ قوانینیکه قبل از تاریخ نفاذ این قانون

اساسی صادر گردیده به شرطی نافذ شمرده میشود که مناقض

احکام این قانون اساسی نبوده و قوانین جدید آنرا لغاء

نکرده باشد۔ (دپوهنی مطبعه)